

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografa
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se pri-
mesc. — Manuscrisuri nu se
retrimit.

INSERATE
se primesc la Administrațiune în
Brașov și la următoarele

BIROURI de ANUNȚURI:
în Viena: la N. Duker Nachf.,
Ruz. Angenfeld & Emeric Les-
ner, Heinrich Schalek, A. Op-
pelik Nachf. Anton Oppelk.
la Budapesta: la A. V. Gold-
berger, Ekstein Bernat, Julius
Lisopold (VII Erzsebet-körut).

PREȚUL INSERȚIUNILOR:
o serie garmond pe o colonă
10 bani pentru o publicare. —
Publicări mai dese după țări-
și și învoială. — **RECLAME** pe
pagina 3-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(Număr de Duminică 46).

GAZETA iese în fiecare zi.

Abonamente pentru Anstro-Ungaria:
Pe un an 24 or., pe șase luni
12 or., pe trei luni 6 or.
N-rii de Duminică 3 fr. pe an.

PENTRU ROMÂNIA și străinătate:
Pe un an 40 franezi, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 3 franezi.

Se primumără la toate ofi-
ciile poștale din țară și din
afară și la d-nii colectorii.

Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare,
Târgul Inului Nr. 80, etajul
I.: Pe un an 20 or., pe șase
luni 10 or., pe trei luni 5 or.
Cu două în casă: Pe un an
24 or., pe 6 luni 12 or., pe trei
luni 6 or. — Un exemplar
10 bani. — Atât abonamentele
cât și inserțiunile sunt a se
plăti înainte.

Nr. 256. — Anul LXIV.

Brașov, Duminică 18 Noemvrie (1 Decemvrie).

1901.

Naționalitățile în dietă.

Doi ani de zile s'au tot dispu-
tat bărbății politici din Ungaria asu-
pra întrebării, dacă s'a schimbat
ceva în sistemul de guvernare, ori
nu, și n'au putut ajunge la nici un
rezultat bun. Ađi, după doi ani și
opt luni dela venirea la cârmă a lui
Coloman Szell, un partid unguresc
a pus din nou întrebarea, în dietă,
dacă s'a schimbat sistemul său nu,
și a dovedit, că în adevăr tot acolo
stăm unde am stat în primăvara
anului 1899.

Ba ceva mai mult. S'a consta-
tat chiar și în decursul desbaterii
adresei de răspuns la mesagiul tro-
nului, în cameră, că în multe pri-
vințe stau lucrurile ađi mai rău de-
cât au stat la venirea lui Szell.
Acosta se pôte sustine, fără temere
de a greși, în deosebi despre ces-
tiunea naționalităților.

Nici-odată cauza naționalităților
n'a fost mai părăginită și mai ur-
gisită ca acuma din partea celor
dela cârmă. Maghiarii cred, că au
ajuns așa de tari și de puternici,
incât se nu le mai pese de nemul-
țumirea Românilor, Slavilor și Ger-
manilor dinăuntru. Norocul ce l'au
avut până acuma i-au făcut să-și
părdă capul cu totul și să-și uite,
că ori și cât s'ar svêrcoli și s'ar um-
fla în pene, totuși elementul maghiar
nu este decât minoritatea popora-
țiunii statului. Faptul acesta nu se
pôte schimba peste nopțe nici într'un
an, doi, nici în dece, două-deci, ori
cât de mult ar falsifica cei dela bi-
roul statistic datele cu privire la nu-
mêrul Maghiarilor.

Cei din dietă chiar și atunci
când se adresază tronului nu vor să
scie, că afară de Maghiari mai trăesc
aici și alte popore, cari au dreptul
de-a pretinde tot ce li-se cuvine
lor, și a cere să fiă tratate ome-
nește și ca nisce adevărați cetățeni
și fi ai patriei, nu ca străini. Frun-
tașii partidelor unguresc s'au tot
ferit să facă amintire în decursul
desbaterii și de naționalități. I-a pus

insă dracul să se certe între ei și
așa, după vechiul obicei, unii au
inceput a bănuși și a acusa pe cei-
lalți, că conspiră cu naționalitățile,
și că ar trăda deci interesele ma-
ghiarismului și ale patriei.

Mare necaz au cei din partidul
guvernului, ca și kossuthiștii, pe par-
tidul poporal catolic, fiind-că mem-
brii acestuia îi atacă fără cruțare în
pressă și în cameră și le spun multe
adevăruri, cari îi ustură amar. Mai
sunt superați și îngrijați, pentru-că
acest partid agitază în contra legi-
lor politice bisericesci și în contra
liberalismului celor dela putere și
câștigă tot mai mulți aderenți ați-
tând și pasiunile confesionale.

Ca să nimicescă partidul popo-
ral înainte opiniei publice ma-
ghiare, celelalte partide n'au găsit
alt mijloc mai bun, decât de a-l
acusa că face cauză comună cu Slo-
vacii. Numai așa au ajuns naționa-
litățile la trista onoare de a se vorbi
despre ele în dietă, ca despre nisce
ciumați cari infectează pe toți cei ce
se apropia de ei!

Pôte cineva să-și inchipuască la
ce însemnătate au ajuns naționali-
tățile în anul Domnului 1901, cel
dintâiu din veacul al XX-lea, sub
stăpânirea ungurescă, dacă, fiind
acusați cei din partidul poporal ma-
ghiar, că se aliază cu aceste naționa-
lități ca să-și ajungă mai iute sco-
pul, conducătorii acestui partid se
vêd siliți a face ceea ce n'au mai
făcut nici odată și a dovedi că na-
ționalitățile sunt în adevăr asuprite,
numai și numai ca să se pôtă apăra
mai bine contra acuzărilor înversunate.

Abatele Molnar, unul din con-
ducătorii partidului poporal, ca să
se apere, a fost silit să li-o spună co-
naționalilor săi din dietă verde, că
Slovacii sunt priviți cu ochi răi dacă
iau în mână o carte slovacă și
să rögă din carte slovacă. „Da!“
a strigat el „sunt prigoniți pentru
limba lor!“ Ungurul dice despre
Slovac, că „nu e om“ și așa îl și
tratază cei dela putere, ér funcțio-
narii din Ungaria de nord se pörtă

ca nisce pașale turcesci față cu po-
porul slovac.

Intre împrejurări de aceste, când
din stânga extremă unii au strigat,
că trădătorii din partida poporală
să fiă dați afară din cameră, nu-i
mirare, că cei patru deputați slo-
vaci nici n'au cutezat să-și casce
măcar gura; ear deputații sași ase-
menea au tăcut infundați și numai
unul singur între ei (Melzer) s'a
ridicat spre a face o rectificare, în
apărarea Sașilor contra acuzărilor,
ce li-se aduc, că ar conspira cu
Germania, și și cu ocaziunea acosta
a căutat în tot chipul să-și indul-
cască limbajul față cu cei dela putere.

Așa a vorbit abatele-deputat și,
ca totuși să nu-l înghiță de viu, a
adaus, că și el doresce în inima sa
maghiarisarea, dér pe cale liniștită
și nu prin esces și forță, căci astfel
Maghiarii își vor înstrăina pe cei de
altă limbă.

Starea acosta de lucruri dove-
vedesce, că cörda e foarte întinsă și
că va trebui în curând să urmeze o
schimbare mare în cesiunea naționa-
lităților, căci ele sunt odată aci,
nu pot fi suflate de pe pământul
acosta și-și pretind drepturile lor.

Revista politică.

În ședința dela 27 Noemvrie
dieta ungară a sfârșit desbaterii ge-
nerală a adresei de răspuns la me-
sagiul și s'a început îndată desbate-
rea specială. Ședințele din urmă ale
desbaterii generale au fost de un
deosebit interes, întru cât s'a vorbit
în decursul lor și despre *naționalități*.
Prilej au dat vorbirile deputaților
Bornemisza și Ivanka, cari au invi-
nit partidul poporal (Zichy-Molnar)
că merge până „a conspira cu na-
ționalitățile“ în contra statului și că
poporalii sunt „trădători de patriă“.
— Din partea poporalilor a răspuns
deputatul Molnar. Apărând partidul
său, Molnar a constatat cu dovede
ne-
returnabile, că de pildă Slovacia

sunt tratați foarte mășter, că ei tre-
buie să sufere persecuțiunii pentru
limba lor, că li-se ia în nume de
râu, decât cetesc cărți slovacesci, ori
că se rögă din cărți scrise în limba
lor. *Da, dice Molnar, Slovacia sunt per-
secutați pentru limba lor.* — Cuvintele
lui Molnar au deșteptat furtună de
indignare pe băncile liberalilor și
kossuthiștilor, de unde se striga: „să
se maghiarizeze Slovacia“, ér unul
dintre kossuthiști dice, că în Germa-
nia se germanizează cu *bastonul*, vră
adecă să dice, că și în Ungaria ar
trebui să se maghiarizeze cu basto-
nul. Ce mai scii?

În decursul desbaterii generale
a vorbit și deputatul săsesc *Melzer*.
El a combătut pe aceia dintre de-
putații maghiari, cari au afirmat, că
poporul săsesc se inspiră dela socie-
tatea „Alldeutsch“ din Germania și
că societatea „Gustav Adolf“ ar da
sume considerabile numai bisericilor
evangelice germane din Ungaria.
Sașii nu stau în legătură cu panger-
manii din imperiu, ei nu se vor
deda nici odată la ast-fel de neghio-
bii. Existența poporului săsesc, dice,
e nedespărțit legată și contopită cu
existența statului unitar sub egemonia
Maghiarilor. Sașii n'au tendințe
politice separatistice, ei lucrază pen-
tru dezvoltarea și scutirea instituți-
unilor lor între marginile dreptului de
stat existent. Sașii fiind în naționa-
litatea lor, se ocupă de fericirea
materială și spirituală a poporu-
lui lor.

În ședința de ađi săptămâna a
dieteii ministrul unguresc de finanțe
a prezentat preliminarul de *budget pe*
1902; tot-odată a prezentat și un
proiect de budget provisor pe timp
de patru luni. Întreg budgetul se
cifrează în suma de 1 miliard 86 mi-
lióne 749 mii 83 coróne la chel-
tuell, și 1 miliard 86 milióne 870
mii 18 coróne la venituri. Ar fi prin
urmare un prisos de 120.935 coróne.
Dacă ar fi să judecăm după cifrele
bine ticluite de ministru, starea fi-
nanciară a țării ar fi favorabilă. De

FOILETONUL „GAZ. TRANS“.

Cum ajunge cineva baron.

După B. Inder.

La redacția unuia dintre cele mai res-
pândite diare din capitală, întră cu mulți
ani înainte un domn îmbrăcat elegant,
din ținuta căruia se putea cunoșce, că e
deprins să poruncescă. Colaboratorii de
mâna a doua, reporterii și servitorul re-
dacției, cari erau în prima odaie, săriră în
sus la vederea acestui bărbat și făcură
închinăciuni adénci.

„Pot să vorbesc cu d-l redactor-șef?“
întrebă acesta cu o salutare amicală.

„Mă rog cu umilință“, răspunse ser-
vitorul, apoi sări la ușa din dreapta și o des-
chise largă, ca să lase înlăuntru pe dom-
nul, ce sosise.

Redactorul se uită în sus și îndată-
ce recunoscu pe domnul, sări și el în sus,
se închină mai de multe-ori și bălbăi în-
roșindu-se ceva despre „strălucire în această
colibă“, „onore colosală“, „norocire neme-
ritată“ etc.

Domnul zimbă prietenesce și îi în-
tinsă redactorului chiar mâna.

„Bună dimineața, domnule doctor“,
dice el în ton ușor de conversație. „Vă
mirați, nu este așa, că viu se vèd pe pro-
fetul în sanctuarul său. Vorba ceea: Dacă
nu vine profetul la munte, trebuie să vină
muntele la profet. Ce mai faceți? Trébă
multă?“

„Eu sunt Escelenței Vóstre foarte re-
cunoscător atât pentru binevoitórea visită,
cât și pentru întrebare. Sănătatea și tréba
nici-odată nu mi-au lipsit.“

„Fóрте bine. Dér atâta timp tot veți
fi având, ca să mă așed nițel și să vorbesc
ceva cu D-Vóstră? Ași avé de a mă în-
țelege cu D-Vóstră asupra unei persóne,
care mă interesează întru câtva.“

„O, vè rog, Escelență, imi servește
de mare onóre! Binevoiti...“. Cu acosta re-
dactorul împinse ilustrului său óșpe un
fotel și-l rugă să ocupe loc. Domni se
aședă și Escelența Sa scóse din buzu-
nar un portofel de țigări, împodobit cu o
corónă de conte și oferí doctorului o țig-
ară specialitate. Domni își aprinse țig-
ările.

„În timpul din urmă, diarul D-Vóstre
a publicat nisce articole“, începú contele,
„cari mi-au captivat atențiunea. Nu că aș
fi de acord cu tóte, câte se spun acolo,
dér ele tradéză un spirit iscoditor politic
extraordinar și cu tótă agerimea reiese
din ele și o anumită precauțiune, care
dovedesce, că scriitorul are un cap șiret.“

„Vorbiți Escelența Vóstră despre ar-
ticolele acestea?“ întrebă redactorul, ară-
tând la o colonă a diarului, ce stătea des-
chis pe masă.

„Da. Spuneți-mi drept, nu e jidov
acela, care le-a scris?“

„Ba da.“

„Mi-am închipuit îndată. Este în el
un fel de rafinerie, care miróșă a talmud.
Dacă nu este secret redacțional — pot
să aflu numele autorului?“

„O, pentru Escelența Vóstră nu există
secrete în redacția mea. Autorul era mai
nainte corespondentul unui diar din Viena,
acuma însă este colaboratorul meu, nu-
mele lui e Dukeles și e de origine din-
tr'un comitat din apusul țării.“

„Poți să te încreși în el?“

„Dacă e bine plătit, da.“

„Ce credeți, iubite d-le doctor, ar
vré el să-mi facă mie, séu mai bine diș
guvernului, nisce servicii?“

„După cât îl cunosc eu, de sigur,
dacă ese ceva profit pentru densusl.“

„Acosta se înțelege dela sine, de
aici pôte să profite chiar fóрте mult. Pot
să-l cunosc?“

„Escelența Vóstră, n'aveți decât să
ordonați. Să-l chiem?“

„Nu aici, nu aici. Inșé decât sunteți
așa de bun, să faceți pe mijlocitorul, atunci
il rog să mă viziteze astăzi pe la amiađi.
Am să dau ordin să-l lase a întra la mine
imediat.“

Contele întinse mâna redactorului și
eși însoțit de acesta până la scări.

„Dukeles, Dukeles! copilul norocului
unde ești?“ strigă doctorul, după-ce s'a
întors în localul redacțional. „Vino repede
în odaia mea!“

„Dér ce este“, întrebă Dukeles mirat.
„Vino, decât-ți spun, d-ta ești fiul
norocului!“

„Wie haisst fiul norocului?“ Redac-
torul nu-l lăsă să vorbească mai departe
și-l conduse de braț în biuroul său.

fapt însă nu este așa. O scurtă privire asupra stărei materiale a țării ne va aduce la convingerea neștrămutată, că urcarea nefrăscă a veniturilor nu poate fi decât rezultatul dărilor celor mari și a imposibilităților de tot felul, ce se storc de pe spinarea contribuabililor. N'a dis chiar ministru de finanțe în espunerea sa, că în situațiunea economică actuală a țării se arată la mai multe puncte simptomele stărei de crasă? N'a dis el, că producțiunea anului a fost abia mijlocie, că comerțul și industria au stagnat, că cele mai multe întreprinderi s'au nimicit și că crasa fabricilor fiind de caracter general mii de muncitori sunt atacați în existența lor și trebuie să ia lumea în cap, să emigreze?

Joi, în 15 Noembrie n. s'au deschis corpurile legiuitorilor române printr'un mesagiu citit de Regele Carol. Mesagiul accentuează, că cestiunea financiară predomină și în momentele actuale situațiunea internă a țării. Multe greutăți sunt încă de învins pentru a duce la bun sfârșit opera de consolidare a țării. Stavila, ce s'a pus creșterii cheltuielilor statului, nu poate decât să înlesnească asigurarea trainică a echilibrului bugetar. Țera așteptă, ca finanțele statului să fie stabilite pe temelie tare, fiindcă dela această atârnă dezvoltarea economică și întărirea pozițiunii sale politice. Mesagiul spune, că lucrarea această este înlesnită prin pacea europeană, care este preocuparea neîncetată a puterilor celor mari. România păstrează o politică liniștită și cumpănită, relațiunile sale cutote statele sunt din cele mai amicale și normale.

Mesagiul vorbește apoi despre proiectele de legi, ce va avea să le voteze parlamentul și spune, că biserica, simbolul păcii și a liniștii cugetării, continuă să țină un loc de frunte în preocupările factorilor competenți și cu toții trebuie să se silască a contribui la înălțarea și înflorirea ei; de aceea guvernul va prezenta un proiect de lege pentru înființarea cassei bisericilor spre a asigura o bună întreținere a averilor bisericești. Vorbește apoi despre armată și dice, că mijlocele necesare pentru a satisface cerințele ei s'au împărțit cu chibzuială și Regele e mândru a putea asigura, că în manevrele de astă-tômnă s'au vădit în mod incontestabil progresele, ce armata face necentenit. După această declarație sesiunea ordinară a corpurilor legiuitorilor deschisă.

Situațiunea politică în Austria, în urma conferinței președinților partidelor din săptămâna trecută, pare a se mai fi îmbunătățit. În numita conferință ministru-președinte Koerber a ținut o lungă vorbire, în care a dis între altele, că guvernul voește un parlament activ și consideră ca o necesitate neîncunjurabilă buna înțelegere între popore, dela care atârnă viitorul Austriei. Koerber dice, că mai întâiu trebuie să se rezolveze cestiunile economice și apoi să se treacă la rezolvarea cestiunilor naționale. Parlamentul trebuie să voteze bugetul și Koerber crede, că nici un partid nu doarese să se facă apel la alegătorii.

Președinții partidelor au declarat, că vor să contribuie la sanarea situațiunii parlamentare. Numai deputații cehi Stransky și Paçak declară în numele Cehilor tineri, că își susțin libertatea acțiunii. Socialiștii și agrarii cehi nu vrâu să scie nimic de împăciuire.

Se crede totuși, că parlamentul va vota până la finea anului bugetul și cu toate că Cehii și-au rezervat acțiune liberă, nu vor face obstrucțiune, din cauză, că mai mulți industriași din Boemia s'au adresat la deputații cehi cu rugarea, să nu pună piedecă votării bugetului, de ôre-ce industria cehă are lipsă urgentă de comandașe prevădute în proiectul de buget.

Răsboiul din Africa-de-sud continuă cu înverșunare. Dilele acestea a sosit scirea, că aproape de Villiesdorp s'a dat o sângerôsă bătălie între un detașament bur și colona comandată de colonelul Fischer. Englesii au pierdut lupta. Chiar lordul Kitchener telegrafează, că comandanții englesi au fost răniți și întreaga colona silită să se predea. Burii au prins 5 oficeri și 120 soldați. — Lui „Times“ i-se anunță din Pretoria, că 70 trupe și comandașe bure mai sunt pe câmpul de luptă. Dintre acestea 26 operază în Transvaal, 31 în Oranje și 13 în colonia Cap. Lui Kitchener nu-i stau la dispozițiune decât 45,000 ômenii.

O prețiosă constatare. Sub titlu „Ungaria jidovită“ a apărut de curând o broșură scrisă de un Maghiar Autorul vorbind despre relațiunile de naționalități în Ungaria, spune între altele:

„Pressa, care servește numai interesele jidovesci, se pricepe foarte bine în a spune neadevăruri. Așa, ea vră să facă lu-

mea a crede, că naționalitățile cultivă o neîmpăcată ură față de Maghiari. Și această e un neadevăr, seu cel puțin nu este chiar așa. Istoria dovedește, că odinioară am trăit în bună armonie cu Rutenii și Slovacii și că am luptat împreună pentru patria comună. Românii, Sârbii și Croații au gonit împreună cu noi pe dușmanul comun, pe Turci, și nu numai un erou de rând s'a ridicat din rândurile lor. Când s'a restituit constituționalismul ungar, existau neînțelegeri, acestea însă puteau fi înălturate. Dér n'a voit'ă această presa jidovescă, fiindcă a socotit, că e mai bine pentru jidani, decât Maghiarii se vor îndușmâni cu naționalitățile, ca să pôta încheia cu dênșii prietenie, ceea-ce au și isbit. Jidanul ni-a devenit nouă Maghiarilor cel mai intim prieten și presa oarecică s'a îngrijit, ca neînțelegerile între Maghiari și naționalități să devină din ce în ce mai acute. A venit apoi liberalismul și cără din ce în ce mai mult pentru oaușa jidovescă, ceea-ce le-a înstrăinat tot mai mult pe naționalități. Pressa maghiară liberală n'are curajul să spună, că naționalitățile sunt vrășmașe în primul rând politice jidovesci, nu Maghiarilor“.

Fără comentariu.

Protestarea alegerilor municipale din Săcele.

Brașov, 28 Nov. 1901.

Alegerile din Săcele au făcut mult sânge rău în tabăra șovinistilor din partida lui Rombauer, cari se cred chemați a purta stégul în „vechia redută a Maghiarilor-Ciangăi“. Supărarea lor e foarte firăscă. Candidații lor au câștigat la alegeri, afară de unul, care a eșit ca prin urechile acului numai cu majoritate de-un vot, și căderea nu e lucru plăcut pentru nimeni.

Nu s'au mulțumit însă numai cu supărarea, ci ei stăruie acum să se nimicească alegerea. Au protestat'o înaintând recurs în contra ei. Dilele acestea comisiunea de verificare a comitatului, prezidată de d-l vicespan, va avé să ia o decisiune asupra cererii de anulare a alegerii municipale din cercul Săcelelor.

Suntem informați, că aceste alegeri au decurs în totă ordinea legală și deci nu pôte fi temeiul legal pentru a-le anula. Totuși se pretinde anularea lor și motivul principal este, că prin alegerea întâmplată bătută și malconțenții vâj periclitat „stégul cel mai puternic al maghiarimeii din comitat, pe care-l înfățișează Maghiarii din Săcele“.

Ce s'a întâmplat șcim. La alegerile comitatense au fost aleși trei Maghiari și un Român. Cu toate astea „Brassói L-pék“ din Brașov țipă, că e periclitată „reduta maghiaro-ciangăescă“ din Săcele. Cum și pentru-ce? Numita fôie ne spune în numărul său de Sâmbătă, care este durerea ei, scriind:

„70 la sută din locuitorii Săcelelor sunt Maghiari... În Săcele numai maghiarimea pôte stăpâni situațiunea, atât cu privire la număr, cât și cu privire la inteligență... Și totuși ce vedem? Vedem, că și acum mai în urmă față cu 200 de alegetori maghiari a succés grupului de 69 alegetori români a alege și pe un Român între membrii congregației comitatense și acuma dér Săcelele sunt reprezentate în congregația pe lângă cei 5 Maghiari și de 3 Români (?) deși față cu cele 70 procente Maghiari, numărul locuitorilor români abia se ridică la 28 procente...“

Așa se plânge foita șovinistă brașovenă; într'un număr următor (230 deia 25 Noembrie) învă își dă arama și mai mult pe față seriind:

„...Partida maghiară a lui Kilenyi și Köpe, vădându-se în minoritate, a chemat în ajutor pe Românii în contra propriului ei neam și în locul unui Maghiar a candidat pe preotul român Romulus Verșca, care să pôte să fie un prea bray și constiț bărbat, dér nu și-a câștigat nici un merit, ca față cu candidații maghiari, Maghiarii să-l introducă pe ei, Românul, în congregația comitatului. Durere și rușine pentru noi și îndeosebi pentru Săceleii, că această totuși s'a putut întâmpla...“

Se mai plânge apoi, că și numai ceaderea corifeilor șovinisti săceleii Poka și Sükösd este o pierdere foarte simțitoare pentru maghiarimea ciangăescă din Săcele. Noi nu credem, că au pierdut ceva Săcelele și Ciangăii de-acolo, fiindcă n'a reușit lista celor din gară neîmplăcâților șovinisti dela Brașov. Dér e tréba lor ceea-ce cred despre marea lor importanță pentru maghiarism. Pe noi ne privește numai ceea-ce se afirmă în fôia lor despre Românii și candidatul acestora.

Să vedem mai întâiu, cum stăm cu afirmarea, că 70% a locuitorilor din Săcele ar fi Maghiari și că deci ei „trebuie“ să domnescă acolo!

Este cel mai sfruntat neadevăr, decât „Br. Lap.“ afirmă, că numai 28% din locuitorii Săcelelor ar fi Români, ér restul Unguri. Êta tabloul adevărat, întemeiat pe date mai nouă, despre numărul și naționalitatea populațiunii săceleue:

Satulung	3728 Români	2692 Unguri
Cernat	1116 "	1512 "
Turcheș	2037 "	1240 "
Bacifalu	929 "	933 "
Térlungeni	1592 "	1659 "
Purcărâni	1084 "	952 "
Z ziu	275 "	1054 "
	10,761 "	10,042 "

Numărul întregii populațiunii a celor șapte sate este dér în total de 20,803 (Români și Unguri).

Datele despre numărul Românilor sunt scôse din rapôrtele, pe cari preoșimea noastră din Săcele le așterne în fie care au consistenței, și ațecă din rapôrtele pe anul 1900. Numărul total al populațiunii mixte este scos din raportul biroului statistic al statului pe anul 1901. (După această statistică, numărul tuturor locuitorilor din Săcele

Punct la amiași d-l Dukeles ședea față în față cu puternicul prim-ministru și-și învîrtia pălăria în mână nu fără ôre-care emoțiune, căci în viața lui încă nu vorbise cu un domn așa mare.

„Așa dér ne-am fi înțeles. Să mai recapitulăm odată“, dice contele și Dukeles dădea din cap aprobând respectuos.

„De-ocamdată rămâneți la redacția D-Vôstre, veți face însă după informațiile, ce vi-le voi da eu în același timp și corespondențele pentru diarele din provincie“.

„Am înțeles, Escelență“.

„Se înțelege, că puteți lucra și pentru diarul D-Vôstre, însă cutare seu cutare articol numai atunci pôte să fie îndreptat contra mea, respective contra regimului, decât voi cere eu expres. Mă înțelegeți?“

„De sigur, ilustre conte! Eu știu, că une-orî este nevoie de câte o mică presiune, pentru a putea exercita o puternică contrapresiune“.

„Fôrte bine. Corect — însă mai departe: Simpatiile și antipatiile D-Vôstre de până acuma, o să le uitați cu desăvârșire“.

„Le-am uitat deja, Escelență“.

„Bine, căci publicistul, pe care-l putem bine utiliza, nu trebuie să se lase a fi condus de sentimente, ci numai de rațiune“.

„O, vă rog Escelență. Eu totă viața mea am avut de călăuză numai mintea și nu sentimentele și în acest cas special voi renunța cu desăvârșire la toate sentimentele mele“.

„Afară de credința față cu guvernul, decât-mi dai voie“.

„Se înțelege, Escelență, în privința această veți găsi în mine un om mai credincios, decât un câne. Eu știu să sărut chiar și mâna, care mă lovește“.

„Decă este deschisă, nu-i așa?“ dice contele rîdând cu o trăsătură ironică în față, din care ar fi putut recunoșce cineva și o mică nuanță de dispreț“.

„De, Escelență! Trebuie să și câștigăm ceva, decât vrem să trăim, eu știu însă, că Escelența Vôstră tot-déuna aveți mâna deschisă și am totă încrederea în bunăvoința D-Vôstre“.

„Nu veți avé să vă plângeți. Un lucru însă. Prima datorie este — tăcerea. Cât timp veți mai sta la redacție, n'are ne-

voie să scie nimeni, afară bine înțeles de cei mai intimi, că D-Vôstră aveți relații cu mine, respective cu guvernul. Să vă pădăți deci limba“.

„Escelență, din acest moment nu mai am limbă, ér buzele mele sunt ca și cum ar fi cusute“.

„Decă veți eși bine din timpul de probă și veți corespunde așteptărilor mele de ceea-ce nu mă îndoiesc, veți obține un post în care apoi nu veți mai fi nevoit a avé aceste rezerve, de-ocamdată însă această este necesar, căci opoșiția — ei, dér cred că mă înțelegeți“.

„Până în cele mai mici detalii“.

„Atunci — adio, iubite domnule — cum vă dice mă rog?“

„Dukeles, să fie cu ertare“.

„Așa-i, acuma îmi aduc aminte, Dukeles. Decă vei fi având nevoie de vr'un avans, să te adresezi secretarului meu, căruia am să-i dau ordinele necesare. Adio!“

Jidovul norocos căuta, să apuce mâna contelui spre a o săruta. Acesta însă o retrase repede și făcând din cap un semn atât de lămurit spre ușă, încât d-l Dukeles se retrase în grabă.

„Mi-se pare, că jidanul are să fie bun la tréba“, dice Escelența în sine, închidând ușa în urma nôiuei sale cunoștințe. „Ce să faci, trebuie să existe și ființe de ațecă, păcat însă, că trebuie să te murdărescă, stând cu dênșii de vorbă“.

* * *

Trecură ani de zile la mijloc dela această interesantă convorbire, d-l Dukeles avea un scaun de funcționar mai înalt în ministeriu. El a inspectat, referat, intimat, corespondat, intrigat, invigilat, insinuat și spionat cu atâta dibăcie în acest timp, în cât Escelența sa îl avansă și distinsă din ce în ce mai mult.

Domnul Dukeles sciu să facă înaltului său stăpân serviciu eminent chiar și în afaceri particulare — căci și domniile mari au afaceri particulare, câte-odată chiar fôrte intime. — Persônele dispăcute fură de atâtea-orî atacate, calumniat, hărțuite în fine, până deveniră imposibile, ér slugile plecate au fost înăltate până în al șeptelea ceriu, așa că în cele din urmă „opinia publică“ trebuia să se convingă, că asemenea bărbați merițiși trebuie remunerați. În fine persônele îndoie-

este de 20,803, între cari ar fi 11,411 (?) Unguri, 8892 Români și 500 alte nații.)

Două lucruri trebuie să admit-m. În-tâiu, că veracitatea rapoartelor, ce le fac preoții noștri pe temeiul matriculelor bisericești, nu pôte fi trasă la îndoială de nimeni; al doilea, că numărul total al locuitorilor, conform arățărilor biroului statistic, trebuie să fiă exact.

Nu tot așa exacte sunt, după cum am esperiat de ajuns de deocă de ani, datele acelei birou privitor la naționalitatea locuitorilor. Aici Maghiarii totdeauna sunt privilegiați. De unde ar fi putut eși altfel plusul de 2519 Unguri față cu Români?

Matriculele bisericești arată de fapt, că peste jumătate a locuitorilor din Săcele sunt Români. Dăr chiar de am lua ca basă clasificarea greșită și tendențioasă a biroului statistic după naționalități, totuși ar rezulta, că nu 70 la sută, ci numai 56% ar fi Maghiari, și totuși ar mai rămâne pentru Români 44%, nu 28% cum susține „Brassoi Lapok“.

Nu vrem însă să concedem nimic, ci susținem, că după datele veridice, ce le avem, jumătate din populațiunea Săcelor e română. Că mai bîrfesc atunci cei dela „Br. Lap.“ că a încăput și un Român pe cale demnă și ciustită între cei patru membri aleși? Dăr chiar 28% să fiă numai Români săceleuți, nu li-s'ar cuvine și lor ca minoritate să aibă în comitat cel puțin doi reprezentanți din opt? Și după alegerea tinerului preot Romulus Verzea, nici n'au Români săceleuți mai mult ca doi reprezentanți. E fals, ce susține foia maghiară, că ar fi trei. Dăr chiar trei să fiă, n'ar fi această numai echitabil după adevărul număr al populațiunei române? De ce bîrfesc dăr soviniștii dela Brașov?

Dăr aceștia se scandalizează, că grupurile maghiare Kiteny-Köbe au cooperat la alegere cu grupul român Verzea, ba au cerut chiar concursul acestuia. Dăr ôre președintele comitetului maghiar din Brașov, preotul lateran Iuliu Moor, n'a alegeat cu limba scosă pe la alegătorii români din suburbiile noastre, ca să le câștige voturile pentru candidații de deputați Vajua și Rehy?

Adevărat, că alegătorii români din Săcele s'au împuținat la număr mult cam dela izbucnirea războiului vama încoace, făcând ați numai cam a treia parte din toți alegătorii. În anii de mai înainte erau însă în majoritate alegătorii români, așa că pe la 1882 erau Români reprezentanți în comitat prin 6 membrii, ér Ungurii numai prin 4, pe cari i-au ales tot Români pe baza înțelegerii. De atunci s'au stricat raporturile. Ciangăii ajungând a forma majoritatea, ca alegători, după-ce în urma războiului vama Români au pierdut așa numitele reghii (certificate de oi indigeni), după cari plăteau dare mare, — n'au mai vrut să respecteze învoiala de mai înainte

și numai cu grele lupte Români și-au conservat în anii din urmă două mandate de membri ai reprezentanței comitatense. Acum trei ani Ciangăii au șters și din aceștia pe unul și a rămas în congregația numai un singur membru român săcelean (păr. A. Verzea sen).

Despre raporturile dintre Români și Ciangăii Săcelor și despre peripecțiile vieții lor comitatense și comunale vom vorbi de altă-dată mai pe larg. Pentru acuma ajunge să spunem veneticeilor soviniști, cari scriu prin „Brassoi Lapok“ în contra candidatului Românilor, că nu soiu nimic, nu cunosc relațiunile de loc și vorbesc din patimă și cu îngâmfarea proprie păturei suprapuse jidano-maghiare.

Încheiăm ați cu-o interpelare la adresa d-lui viceșpan și a comisiei verificătoare, chiamați a-se pronunța asupra recursului celor malconțenți:

Găsesc Domniile lor cu cale, ca o alegere municipală, care a decurs în cea mai bună ordine, să fie nimicită din cauza nereușirii listei acelora, cari au sădit și sădes cu premeditare sămînța discordiei între naționalități?

Polonii.

Strigătele de durere ale Polonilor persecutați din provincia germană Posen a trebuit să umple inimile de-o adencă indignațiune în totă Europa.

Nu facem nici noi excepțiune, cu atât mai vîrtos pentru-că noi soim să judecăm din propria experiență, ce va să dică lupta pentru limbă.

Ce s'a petrecut am mai spus odată și nu e de prisos a-se mai repeta, căci o nedreptate atât de strigătoare trebuie repetată de multe-ori și în toate limbile, până ce asupritorii se vor rușina singuri de atăta ocară și vor reveni la sentimente mai bune.

Tote obiectele să se predea în școlă într'o limbă străină, această tot a mai suportat-o Polonia cum biata lor au putut, dăr când au ajuns așa departe Germanii, încât cu forța au vrut să-i învețe pe nevinovații copii a dice rugăciunile chiar în limba străina lor, atunci s'a umplut cupa durerilor și revolta inimilor cerea să izbucnescă.

Și s'a petrecut un lucru vrednic de condeiul unui dramatic, care descriind faptul ar storce lacrimi publicului. S'a petrecut un lucru ne mai pomenit, că micii elevi s'au împotrivit învățăturile străine și n'au vrut să dică rugăciunile, decât în limba polonă.

Și atunci s'a sculat nemilosul și tiranul ascuns în chip de pedagog german și a ridicat bâta asupra mititeilor inoțenți. Și s'au umplut clasele de vaietele victimelor și au pîtruns strigătele nevinovate afară pe strădi... Și ce s'a mai întemplat?...

Mamele acelor copii au sărit ca nișce le-ôice și au insultat tiranisatorii copiilor lor.

Acești tiranisatori erau însă „autoritate școlară“ și această „autoritate școlară“ era totmai în „esercițiul funcțiunei sale“ când aplica bâta pe corpul fraged al micilor Poloni, ér legea pedepsece ultragiul ori cărei autorități, mai ales când acesta se află în esercițiul funcțiunei sale.

Etă de ce au adus pedepse de câte 2½ ani asupra unor femei, cari într'un moment de revoltă estremă au uitat de respectul datorit autorității și s'au luat numai după vocea naturii, care chiar și unui animal îi impune să-și apere puii maltratați.

Provincia Posen, este o țerișoră cât trei comitate mari din Ungria, cu o populație de-aprôpe 2 milioane de locuitori, din cari mai bine de jumătate sunt Poloni.

Orașul Gnesen, unde s'a pronunțat sentința atât de aspră contra unor femei slabe, este un oraș sfânt pentru Poloni, căci în acest oraș se încoronau odinioră până târđiu în secolul al XIV-lea regii Poloni.

Acolo, unde odinioră strălucia cultura și arta polonă și unde se răsfața mândria lor națională, astăzi străinul le calcă în picioare dreptul cel mai elementar din lume, dreptul de a-se ruga în limba lor maternă!

O, națiuni puternice și nemilôse, când vă veți sătura de prigoniri și nedreptăți?

a.

SCIRILE DILEI.

— 17 (30) Noemvrie.

Serbarea memoriei lui Mihai Vitezu în Viena. În 21 Noemv. n. ziua St. Mihai, tinerimea română academică din Viena a ținut o ședință festivă în memoria falnicului și neîntatului erou Mihai Vitezu. În fața tinerimei și coloniei române adunate, președintele tinerimei d-l cand. ing. George Vodă a deschis ședința prin o cuvântare frumoasă și însuflețitoare. A urmat discursul comemorativ de vice-președintele d-l stud. ing. for. Alesandru Sbera, care a spus în frumoșe cuvinte viața și faptele eroice ale lui Mihai, a cărui noroc a fost orb la suis, grabnic și iute pornitor la coboriș, încheiând cam cu cuvintele, că fapta cea mai mândră a lui Mihai va lucit tot-deuna în viitorul poporului român ca o stea a căreia lumină va fi pururea îmbinată cu figura lui Mihai. După acest discurs viu aplaudat, a urmat declamarea unor poezii de stud. ing. Cosma și stud. med. Rusu, bine reușite. — Tote punctele din program erau despărțite prin cântări naționale sub conducerea d-lui Slușanschi. În fine s'a espedat o telegramă de aderență d-lui Urechia președinte al Ligei culturale, care în aceeași zi serba prin o mare festivitate memoria lui Mihai la Bucuresci.

Pentru teatrul maghiar ministrul de interne pörtă mare grije. Acuma de curând a dat éráși un ordin către orașul Șopron, ca pe timpul, când este acolo o trupă teatrală maghiară să nu se mai dea licență din partea orașului pentru alte trupe germane, căci trupele maghiare — dice ministrul — îndeplinesc un rol patriotic și contribuie la răspândirea „ideii de stat“. Va să dică locuitorii de naționalitate germană din Șopron și alte asemenea orașe, să n'aibă unde merge să petreacă și ei câte o séră cum le cere inima, — oi să fie siliiți ori a ședé acasă, ori a merge la teatru maghiar, din care pôte nu înțeleg nici un cuvânt. Și tote acestea pentru-că așa cere d-l ministru de interne.

Președintele Loubet și Regele Victor Emanuel. Se scrie din Roma, că regele Victor Emanuel III a primit ca dar dela președintele republicii franceze doi frumoși cai de sânge pur englezesc. Regele Victor Emanuel chemă atunci pe un renumit pictor și-l însarcină să-i facă portretul în mărime naturală. Acest portret împrejmuit de o ramă artistică, l'a trimis președintelui ca dar în schimbul darului, pe care-l primise dela el.

„Invetător de stat daco-român“. Sub acest titlu „Brassoi Lapok“ scrie o colônă întregă, cerând aspră pedepsă contra invetătorului dela școlă de stat maghiară din Vajnatalva, care nu numai că e fiu de preot român, dăr a îndrăsnit să dea unui executor maghiar o listă despre absențele elevilor săi scrisă în limba română, și când acesta i-a răspuns, că nu soie românesce, invetătorul i-ar fi răspuns: „Să înveți, decât vrei să trăiesci aici, pentru că acest pământ este al Românilor“. — Suntem siguri că numita foie în dorința ei, dovedită de atâtea ori, de a iscodi sciri senzaționale despre închipuite „tradări de patrie“ — s'a lăsat a fi trasă pe sfôră éráși de vr'un informator, care în lipsa de altă ocupațiune cantă a se recomanda cine scie cui, prin invențiuni de acestea.

Societatea filarmonică din Brașov va da primul său concert la 5 Decemvrie st. n. în sala cea mare a Redutei. Inceputul la 8 ôre sera Membrii ajutatori sunt rugați a-și alege locurile în librăria H. Zeidner dela 29 Novembrie până la 2 Dec. tându-li-se acolo cupoul I. Diriginte: Max Krause. Concertul va avé 3 părți, I. I. Raff „Simpfonia în pădure“, II Tschaiikovszky „Tómna“, III I. Massenet: Uvertura dela opera Zedra. — Relevăm cu această ocaziune, că societatea filarmonică a instituit o „școlă preparatorie“ la care se pot înscrie domni tineri și domnișore, cari cântă din vr'un instrument și doresc a se perfecționa. Taxa lunară este de 2 cor. Reflectanții se pot anunța la d-l capelmaistru Max Krause până la 5 Decemvrie.

nice fură cu atăta istețime trase pe sfôră, până au fost câștigate cu desevêșire. Cele mai frumoșe merite și le-a făcut talentatul Dukeles prin faptul, că jurnalele din provincie aduceau atacuri contra guvernului în tot-deuna așa, încât acesta la moment putea să dovedescă contrarul și să apară curat, ca un mielșel nevinovat. Într'o di, când d-l Dukeles, care acuma purta mândrul titlu de consilier, făcuse éráși o apucătură genială, descurecând o afacere desperată prin o falsificare istetă politică, stăpânul îl chemă éráși la sine, îl bătă pe umăr prietenește și duse: „Iubite d-le Dukeles, ai dus această afacere grea la bun sfêrșit, după dorința mea și mi-ai pricinuit prin această o mare bucuriă. Spune-mi acum drept, cu ce îți-ai puté face și eu o bucuriă. N'ai vr'o dorință de împlinit, vr'o ambițiune? Decă numai pe jumătate ar fi cu puțință, eu îți o împlinesc“.

D-l Dukeles se încovoia ca un verme și nobilele sale trăsături semitice se contractaseră într'o rinjitură, pe care Escelență sa în marea lui bunătate o considera drept un zimbet de fericire.

„Ah, da“, răspuse fericitul, „aș avé

eu o dorință, séu mai bine diș nu eu ci bala — pardon, soția mea — ar avé și ea o dorință, însă...“.

„Ei, ce mai stai pe gânduri? Spune pe față, ce dorește ea?“

„Să capete nobilimea, Escelență“.

Ministrul rise cu hohot. „Asta va merge, în adevăr, cam greu, căci am înălțat deja până acuma așa de mulți Ji—Israelii la rangul de nobili, așa că —

„Pardon, Escelență, eu m'am făcut de un timp încôce creștin, căci am preveđut, că confesiunea israelită mi-ar fi o pedecă și astăzi am petiționat și pentru schimbarea numelui“.

„La dracu!“ exclamă contele surprins, „despre aceste nu sciam încă nimic! Și cum vrei să te cheme în viitor?“

„Buzics, Escelență!“

„Fie și așa. Și de ce lege te ții acuma, de cea catolică, ori de cea protestantă?“

„Cum porunciți Escelență Vóstră“.

„Cum?“

„Ah, eram să dic...“.

„Bine, bine, să lăsăm această“, întrepruse ministrul pe favoritul séu pentru a-l scóte din încurcătură. „Sper să-ți îm-

plinesc dorința în curând, totodată însă am să te însarcinez, să scrii informațiuni și pentru jurnalele din streinătate, cari imi sunt întru cât-va accesibile. În privința bănescă nu vei avé să te plângi. Poți să faci această?“

„Dumneđu se vă dea sănătate Escelență, eu sunt gata să fac ori-ce, chiar de-ar fi...“.

„Decă ar fi un furt de acte?“

„Un semn din partea Escelenței Vóstre, imi este de ajuns, și eu ași puté ghici și cugetele“.

„Briliant, viitorule d-le Buzics. Sciu, că în d-ta pot să am încredere“.

Cu un sentiment, ca și care numai un țigan pôte avé, când se vede călare pe un cal furat, părăsi jidovul botezat hotelul ministerial și-și purta nasul așa de sus, ca nici odată. „Haast e Glück“ (Ce neroc pe capul meu!) Dumneđu cel drept să-mi țină mintea!“

* * *

D-l consilier de Buzics, cu noua sa nobilime era cât pe aci să crape de bucurie, ca brósca la sóre, însă precum este cine să pörte grije de pomii, ca să nu

crească până la ceriu, așa se găsesc mijlôce și pentru bróscele umflate, ca să nu crape.

Când d-l de Buzici se întâlnea cu vechii săi colegi, trebuia să sufere dela ei multe șicane, însă el cu consciința sa jidovescă înăscută le atribuia tote acestea invidiei. Un lucru însă îl supéra forțe mult, că ceilalți îi diceu „jidovul de casă“ al contelui și acest lucru îl scotea din sărită pe prospétul nobil.

În curând însă norocul îl scăpă și de aceste șicane. Patronul séu fu chemat la un post și mai înalt în cealaltă reședință și se hotări a lua cu sine pe „jidovul séu de casă“, căci apucăturile și intrigile acestui om îi deveniră contelui un indispensabile. Éráși se înălță jupânul cu ocazia mutării sale mai spre apus, cu o tréptă mai sus și în curând veniră și decorațiuni și alte distincții. Însă chiar și cei mai înalți protectori sunt în cele din urmă muritori. Nobilul conte, care ridicase pe talentatul jidov la o așa înălțime, merse și el drumul, pe care trebuie să mérégă ori-ce carne; înainte însă de a muri, recomandă pe protegiatul séu urmașului.

La noul séu stăpân, flexibilul om cu

Serbări școlare în Beiuș. Serbătorea sf. arhanghel Mihail și Gavril a oferit tinerimei școlare din Beiuș ocazia de a se prezenta publicului prin nise serbări frumoase, serie „Familia”. Motivul prezentării în ziua acesta a fost onomastica In. Pr. S. Sale părintelui episcop *Mihail Pavel* patronul acestor școli, al cărui nume alăturarea cu al episcopului Samuil Vulcan, este scris cu litere neperitore în istoria culturii noastre naționale. Ca în toți anii astfel și acum, tinerimea școlară, în frunte cu conducătorii săi, a creșut a împlini o datorie aducându-i tributul devotamentului său. Nici odată însă par oă aceste festivități n'au avut un succes atât de strălucit ca de astă-dată. Programele bogate și variate au fost executate escelent și tot publicul a rămas încântat. Șirul festivităților s'a deschis în ajunul serbătorii, la 7/20 Noemvrie s'era la 5, printr'un concert dat de elevele școlii civile de fete cu internat. În ziua următoare, la 8/21 Noemvrie, după sf. liturgie celebrată cu deosebită pompă, a urmat la 11 ore din zi, în sala cea nouă a gimnasiunii zidită în acest an pentru gimnastică, seria a doua a festivităților: ședința festivă a societății de lectură „Samuil Vulcan”, compusă din școlarii de cl. VII și VIII gimnasială. Seria din urmă a serbărilor a fost ședința publică aranjată de membrii societății de lectură „Mihail Pavel”, din clasele V și VI gimnasiale, tot în onorea Patronului Institutului, la orele 3 și 1/2 după amăzi. Intocmai ca celelalte, astfel și producțiunea acosta a mulțumit pe toți. Tinerii debutanți au primit bine meritare incuragieră.

Din Dumbrău ni se scrie: „In 24 Noemv. n. poporeni comunei Dumbrău (comit. Turda-Arieș) au avut o zi de jale. Ei petrecură la mormânt pe tinăra soție a preotului Iustin Nașou, *Elisabeta n. Popa*, care abia în al 25-lea an al vieții și al 3-lea al căsătoriei a repausat, lăsând în urmă-i pe un soț credincios văduv cu 2 copii. Nu este penă, care se potă desorie jalea și lacrimile, ce s'au vărsat, petrecând la cele vecinice pe tinăra preotă. La înmormântare a asistat întreg poporul Dumbrăului, aproape toate rudeniile și cunoștinții răposatei. Decedata a fost nepota d-lui căpitan de artilerie Basiliu Popa din Brașov, sub îngrijirea și din umilicența căruia răposata și-a primit creșterea la școlile din Brașov. Prin mărtea nepotei sale, d-l capitan Popa își vede acum cu durere îngropându-se în pământ ostenelile și jertfele aduse cu atâta generositate de d-sa. — Dumneșeu se mângăie pe cei crud loviți”.

Maltratarea unui soldat. Din Oradea se scrie, că recrutul Florian Petru de la regimentul 4 de hovești a fost dus la spital în ziua de 25 Noemvrie, unde după câte-va ore și-a dat sufletul. Insiute de mărtea s'a plâns contra sergentului Magyar

Ferencz, care l'a maltratat cu patul puscel Pe cadavrul lui Florian s'au constatat o mulțime de vinătăi. Mărtea nenorocitului Român a provenit de sigur din sguđuirea creierilor. Auditorul militar a ordonat arestarea sergentului.

Proces monstru jidovesc. La curtea cu jurați din Viena s'a ținut săptămăna trecută un proces, care a durat 7 zile și care s'a terminat prin condamnarea la 3 ani temniță a culpabililor principali. Acusatul principal era Șabse Bruckner, negustor bogat de lemne din Pojorita, ăr acuzarea a fost făcută pentru hoție de lemne făcută în paguba fondului religios gr. or. din Bucovina. Procesul s'a judecat la Viena, după cum cetim într'un diar din acel oraș — pentru-că ministrul de justiție s'a temut, că în Bucovina nu se va găsi numărul suficient de judecători, cari să îndrănescă a condamna pe bogatul jidov. Cât de mare este influența corupătoare asupra martorilor etc., reiese și din faptul, că judecătorul de instrucție din *Cămpulung*, cutôte că totă lumea vorbia de hoție, totuși n'a putut soote aproape nimic la ivelă în sarcina acuzărilor, așa, că a trebuit să se trimită acolo un alt judecător de instrucție strein. De remarcat este și faptul, că jidovul Bruckner, cu tôte că era acusat de hoție, a rămas până la sfârșit consilier comunal în Pojorita. Diarul „Deutsche Zeitung” din Viena scriind un articol de fond despre acest proces ăice:

„Totmai Bucovina este o țără dotată dela natură cu multe bogății și care posedă un popor autohton muncitor și sănătos. Cum pôte tolera statul, ca acosta țără să fie ruinată prin lăcomia insășiabilă a unor străini și să fie storsă până la ultima picătură de sânge? Ori vreți să as teptați până ce și Bucovina va fi ruinată economicese prin matrapazliourile acestor paraziți (lipitori), ăr poporul sărăcit și corupt moralicesce, robit de Jidovi să se ridice singur pentru a-și face dreptate și să facă astfel peinierea revoluționară din acosta țără, atât de proprie pentru a fi civilisată?”

Celsius. În ziua de 26 Noemvrie s'au împlinit două sute de ani de când s'a născut Celsius, al cărui nume este cunoscut în totă lumea civilisată. Celsius era un astronom suedez foarte învătă. Numele lui a devenit popular mai ales prin termometrului inventat la 1742, în care a introdus măsurarea centerimală (100 grade) a căldurei și frigului. Se știe, că alcătuirea acestui termometru s'a făcut așa, că i-au determinat întâi cele două puncte: de fierbere și de înghețare. Spre acest scop termometrul a fost pus întâi în aburii, ce ies din apa ocootindă, și pe urmă în gheta, ce se topește. Distanța între acoste două puncte s'a împărțit apoi în 100 de părți. Celsius muri în Upsala la 1744.

Mărtea unui imblânditor de lei. Nu de mult a umblat pe la Sibiu, Făgăraș și Brașov o menagerie cu fiare sălbatice. De câte-ori imblânditorul acestor fiare intra în cușca cu leii, trecea un fior de grăză prin public. „Nu e cu puțință să mără omul acesta de mărtea naturală. Are să i-se întempe odată nenorocirea să fie sfășiat de lei aștia”. Așa ăicea unul din public. Și în adevăr, cam așa se întâmplă cu bieții imblânditori. Rar este, care mără de mărtea firăscă. Eță tocmai acum cetim în diarele din Germania, că în Essen (orașul, în care se află fabrica cea mare de tunuri a lui Krupp, unde lucrează peste 30 000 de muncitori), a fost sfășiat imblânditorul Nordsack, care tocmai intrase în cușca leilor să facă producțiunii cu ei. Lei însă erau de astă-dată furioși și n'au vrut să asculte. Arătându-se și Nordsack mai aspru față cu fiarele, acoste au sărit asupra lui și l'au sfășiat spre marea grăza a publicului.

Teatru român în Sibiu. „Reuniunea sodălor români din Sibiu” va da *Vineri, la 6 Decemvrie n. 1901*, în teatrul orașenesc din loc plesa „*Sămbătu Morților*” dramă din popor în 5 acte, de Raupach, localisată de Teodor V. Păcățianu. Acosta piesă se reprezintă pentru prima-ori pe scena romănescă.

Personele:

Petrilă, morar în Doinești: d-l Nicolau Brațu. Ileana, fiica lui: d-șora Elena Grindean. Primăreasa, sora lui Petrilă: d-ra Elena Baciu. Preotul Serafin: d-l Ioan Imbăruș. Văduva Negrescu: d-na Paraschiva Ișan. Ioanel, feciorul ei: d-l George Poponea. Gherghel, cărcămar: d-l Ioan Ișan. Ana, soția lui: d-șora Ana Banea. Doi copii ai lor: * * * Iancu, țeran: d-l George Trifan. Nastase, gropar: d-l Nicolae Stoica. Andreiu } ucenicul la mără lui Petrilă. * * * Pavel }

Acțiunea se petrece în comuna Doinești, în timpul de față.

Intre acte cântă musica orașenescă. **Venitul curat e destinat pentru daruri de Crăciun săracilor noștri!** Bilete se vënd cu începere de Luni în 2 Decemvrie n. c. în librăria arhidieceșană (Strada măcelarilor nr. 45) și s'era la cassă. Comitetul reuniunii apelă și pe acosta cale la frunțașii romăni de prin comune să binevoescă a sprigini acosta întreprindere de binefacere a meser așilor noștri.

Variété café Redoute. Astăzi și în fie-care zi în cafeneua Redutei se dau reprezentațiunii internaționale. Interesante sunt la acoste reprezentații mai eles nise farse bine executate cum e d. e. „David Grüne în fața judecătoriei” și „Cei doi lectri”. Intrarea este liberă. Programul pentru familii. Bufetul bun și prețuri moderate.

Illusionistul Carmellini va da ađi Sămbăta și mâne Duminică s'era ultimele două reprezentații în restaurantul Gabel dela Reduta. Producțiunile d-lui Carmellini

sunt din cele mai escelente. În jocul cu cărțile e neîntrecut, de asemenea și în alte producțiunii de natură spiritistă. Cu ochii legați Carmellini află în sală persoăna pe care și-a însemnat-o oine-va din public; împlinesce un ordin, pe care oine-va din public îl dă în gândul său; el caută și află un acugamă la ascuns în haina cuiva din public etc. Prețul intrării la acoste interesante producțiunii e 30 bani. Inceputul la 8 ore s'era.

Impiedecarea bôlelor la copii se face prin aceea, că copiii se aibă un organism tare, care se reziste influențelor bolnăviciose, și să nu lase a-se desvolta simburile rău-ur. Sunt diferite doftorii pentru a ajungă acest scop, este însă un fapt dovedit, că numai un singur mijloc eestă, care corespunde tuturor cerințelor și acesta este untura de pște a lui Zoltan. Untura de pște a lui Zoltan umplă o lacună mare, deore-ce n'are gust său miros nepăcut, și o iau bucuos ațat copiii cât și adulții. Este foarte nutritore și lesne de mistuit. Prețul unei sticle 2 corôe. Se află în tôte farmaciile.

În ori și care gospodărie sunt indispensabile renumite fabricate Arthur Krupp din fabrica Berndorfer de metale, de argint alpaca, ch na și alpaca, precum tacămurii de mără, mașini de fierț cafea și ceai, carne, feșnice, chibriteluțe, farfarii și alte obiecte nece a e. Vase de fierț de nickel veritabil. Depositul fabricii de metal Berndorfer, Budapeșt, st a la Waitzner 4. Prețuri curente gratis.

D-l V. A. Urechia despre Romăni din Transilvania.

(Fine.)

Tôte școlile de tôte gradele sunt înțreținute de cătră poporul român din puținii săi dinari. Acest popor contribuie din belșug la budgetul instrucțiunii publice al regatului, în schimb însă nu i se revine nici cea mai mică fărâmatură pentru prețurile sale școli. Șovinismul maghiar, de parte de a crea școli romăne, a inventat kisedovurile, adică instituțiunile autorizate a ridica din casa fie-cărui Român copiii, cari n'au ajuns încă etatea de a frecuenta școla, pentru a face din ei Unguri... Eță singurele școli plătite din budgetul statului, și destinate a desnaționalisa noulă generații romăne. Mai puteți numi toleranți pe aceia, cari lucrează astfel?

Un sultan mohamedan voinđ odinioră a desnaționalisa câte-va mii de Romăni din Rumelia, puse a li-se tăia limba taților și a mamelor, cu scop, ca copiii să nu-și potă înveta limba maternă. Sultani *civilizați* din Budapeșta nu mai taie limbile taților și ale mamelor, însă le ridică copiii... Înșă va ăice contradictorul nostru:

pôte să țină cineva de rēu pe guvernul Statelor Unite din America, că nu face loc alăturare de limba englesă și limbilor di-verșilor coloni admiși pe teritoriul lor?

flexibila sa limbă și cu condeiul său iscusit sciū, să se însinue cât se pôte de bine, așa și la al doilea urmaș, adică la actualul. Ca și mai înainte jurnalele din provincie, — așa acum jurnalele din streinătate erau trase pe sfără, ăr publicul cetitor mințit și înșelat, unde numai era cu puțință. Încă și mai mult. D-l de Buzics se deprinsese atât de mult cu minciuna, încât acum trăgea pe sfără și pe propriul său stăpân și binefăcător. Cât-va timp întrerupse, ce e drept, relațiile cu redacțiunea, în care lucrase mai nainte, acosta însă nu ținū prea mult. El reluă în taină ărăși aceste relații proventuose cu numita redacție, căci deși era botezat de mai mulți ani, totuși rămăsese într'ensul o bună parte de jidan așa, că nu se dădea înapoi dela vr'o afacere, care îi aducea ore-care folos. Astfel începū încetul cu încetul a scrie din nou la diarul din Pesta, sub pecetea secretului și incasa ca onorar frumoșe parale. Când însă redactorul cerea chitanță despre sumele plătite, jupănul zimbă cu viclenie și ăicea: „Nici pentru o lume înțregă nu mi-ași da a iscălitura. Cum? Să aibă cineva dovadă în mână, că eu am scris pentru D-Vostră? Așa de prost nu

sunt! Nici manuscriptele nu sunt scrisoreea mea, ele sunt dictate. Să-l caute cui îi place, pe acela care le-au scris”.

Înțeleptul domn de Buzici avea în adevăr cuvânt să facă taină mare din acosta colaborare, căci ceea-ce el scriea ca înalt funcționar pentru streinătate, venia și desminția ca corespondent secret al jurnalului din Pesta și mergea adesea până acolo, încât lucra direct în potriiva intereselor, pe cari el ar fi trebuit să le susțină.

Într'o zi însă opoziția află de aceste manopere și le înfieră în publicitate. Stăpănul ađi și se miră și chieamă pe funcționar la sine, să-i cără socotela.

„Să chiorăsc, Escelență, acosta este calomnia cea mai perfidă, ce s'a putut iscodi vr'odată contra unui om cinstit. Să nu ies teafăr din acosta odaie, decă am scris de o lungă serie de ani un rēnd măcar pentru acel jurnal. Ar trebui să fiu cel mai mare mișel, ca să înșel așa de miserabil pe Escelența Vostră. O! Am să dovedesc lumei, că sunt om onorabil, acei calumniatori au să înroșescă în fața mea! „Așa-mi place. Nici nu te-am cređut capabil de o asemenea mișelie. Dér ce

ai de gând să faci, ca să desmințesci faimele, ce se colporteză pe socotela D-tale? Vrei să faci proces de calomnie?”

„Cum? Proces de calomnie? Un proces de presă în ziua de ađi e un lucru primejdios, căci în jurați nu putem avé încredere așa, că nici cel mai nevinovat om nu pôte fi sigur de reușită”.

„Acosta e adevărat. Dér ce ai de gând să faci?”

„Nimic. Aici ar trebui să facă alt-cineva ceva. Înainte de tôte redacțiunea numitului diar trebuie să dea o declarație publică, în care să spună, că în momentul, când am intrat în serviciul statului, am întrerupt ori-ce relație cu ea, apoi ar mai trebui...”

„Ce ar mai trebui?”

„Seusați, Escelență, de sigur nu e vorba de ambiția mea, dér situația cere un cuvânt deschis”.

„Spune, ce vrăi, doresc să fi sincer”.

„Mi-se pare, Escelență, că în acest moment, când eu sunt atât de calomniat, nimic n'ar puté să-mi restabilescă pe deplin onôrea atacată, decăt o dovadă din locul prea înalt, că încrederea față cu mine nu este sguđuită”.

„Hm, așa da. Și în ce să constea acea dovadă? Pôte vr'un ordin mare?”

„Ah, nu Escelență, dér, dér...”

„Ei, spune odată ce vrei!”

„Pôte o mică înaintare în rang, titlul de baron...”

„Ah, așa!” răspunde zimbind înaltul stăpân. „Va să ăică asta-i? Decă cređi, că reputația D-Tale se pôte prin acosta restabili, să ți-se împlinescă dorința. Bună ziua, iubite D-le. Caută-ți un predicat frumos până mai una alta”.

În antișambra se oprī un moment jidanul, odinioră atât de mic și neînsemnat, și se uită cât-va timp cu atențiune la mura sa în oglinda cea mare.

„Eță ce pôte face geniul” murmură el în sine cu o mulțumire extraordinară. „Trebuie să știe numai cineva a exploata ori-ce avantaj aparent spre folosul său. Cinste? — ridicul. Așa trebuie să facă cine-va, decă vrea să ajungă baron.

(„D. V.”)

Oniță.

Nici o îndoială, coloniile pe cari îi admitem pe teritoriul nostru nu pot constitui o naționalitate a parte și nu pot cere recunoșterea limbei lor ca limbă de stat. Dér ôre este analogie între aceștia și între cele trei milioane și jumătate de Români din Ungaria? Aceștia nu sunt de loc coloni, ci sunt în adevăr națiune autohtonă, națiunea, care ocupă Transilvania și Banatul *ab antiquo*.

Décă autorul articolului de care mă ocup eu, ar fi cunoscut mai bine istoria ținuturilor noastre, ar fi evitat de a afirma, că Românii sunt o imigrațiune în Transilvania, ulterioară invasiunii Maghiarilor în secolul IX. Însă étă, că *utilitatis causa* (fiind că așa cere interesul) doctrina lui Roesler, din care acuma n'a mai rămas nimic, după lucrările istorice ale lui Hașdeu, Xenopol, Onciu etc., a putut încă să găsească admiratori și ea a format fondul cunoștințelor istorice al domnului redactor dela jurnalul din Philadelphia! Să spun sincer, această nu-i de loc o probă în favoarea erudițiunii istoricilor noului continent!

Dér se examinăm mai de-aprópe argumentele aduse de „*Praeco latinus*” pentru a condamna *Liga pentru unitatea culturală a Românilor* și pe presidentul ei. *Liga* se apără cu succes în potriiva acușărilor, ce i s'au adus de a fi iredentistă. Ceea-ce ea cere guvernului ungar, este de a acorda aceleași legi electorale și de presă întregii țări, adevărat să pună sfârșit persecuțiilor contra naționalităților pe cari le asuprește... Se scie ôre în America, că un singur jurnal român, „*Tribuna*” din Sibiu, a avut în acești din urmă ani mai multe decât de condamnări (amende și închisóre) pentru lucruri de nimica, cari în alte părți, chiar în Rusia, ar trece neobservate? *)

„*Praeco Latinus*” nu permite Ligei române să cêră respectul individualității naționale române în Transilvania și Banat. Diarul *latin*, pentru a arăta, că sunt lucruri excesive în programul nostru, a recurs la un arsenal întreg de informațiuni, vai, una mai greșită decât cealaltă. Étă câte-va exemple:

„*Praeco latinus*” numără în Ungaria 10.000.000 de Maghiari din suma totală de 18 milioane a populațiunii. *Quod est demonstrandum!* (Ceea-ce trebuie dovedit!) Adevărul este cu totul altul.

Ungaria cu Transilvania și Banatul (afară de Croația) are o suprafață de 279.749 kil. pătrați. Pe această întindere locuiesc 15.133.494 de suflete. Din acești locuitori nemaghiarii numără 9.917.668 de suflete și Maghiarii (înțelegând aici și cam la un milion de jidovi mai mult sêu mai puțin maghiarisați) completează restul cifrei populațiunii. Prin urmare 5.215.826 de suflete cu *buzes mîghîire*, étă cifra exactă a națiunii dominante!

Și decă nu primim la Ungaria întregă, ci întrebăm, cari sunt rapórturile etnice numai din Transilvania și Banat cu restul Ungariei, găsim următoarele cifre foarte instructive: Pe o suprafață de 88.649 kil. pătrați, biuroul statistic oficial al guvernului ungar n'a putut constata decât un milion și o mică fracțiune de locuitori maghiari (numărând aici și pe jidovi) față cu 4.116.876 suflete nemaghiare.

Aceste cifre oficiale sunt întărite prin harta etnografică a lui Kiepert din Berlin. Pentru întrebuintarea cetitorilor revistei Franco-Italienne imi permit a Vê anexa un facsimile al acestei hărți. Nimeni, socot eu, nu va pute face D-lui Kiepert injuria, că ar fi fost mituit de națiunea română, pentru a o reprezenta în posesiunea celei mai mari părți a teritoriului transilvănean...

Periodicum gentium latinum nu și-ar merita numele, decă ar trebui să presupun, că în fața acestei hărți și a cifrelor sus menționate s'ar încapățina a nu trece pe partea Românilor asuprași, ca să cêră la Budapesta respectul individualităților naționale, asigurând în același timp — ca

*) Inainte de asta cu trei zile d-l Baltesiu redactor la „*Tribuna*” a fost condamnat la un an închisóre pentru delict de presă!

și noi cei dela Ligă — pe guvernul ungar, de întreaga fidelitate, de sincerul devotament către regele lor Francisc Iosif și către patria Ungaria, din partea tuturor supușilor de limba română.

Décă „*Praeco latinus*” ar continua a pleda cauza rea și care nu se pôte sustine, a Ungariei șovine, i-ar face un detestabil serviciu și în același timp jurnalul *latin* din Philadelphia ar da probă, că și a uitat latinésca sêu cel puțin sublima lege a străbunilor noștri, care dicea: „*Prohibet Latio quemquam de sanguine romano... barbara vincla pati*” (Este oprit în Lațium, ca cineva fiind de sânge roman să pórte lanțuri barbare.)

A nu cere respectul națiunii române din partea Ungurilor, însemnă, că acești *Latini* să sufere „*lanțuri barbare*”.

Primiți, iubite D-le Redactor și amic, asigurarea distinsei mele considerațiuni.

Trad. de *Delealeca*.

Scrisóre din Budapesta.

(„*Kecskemety*”-ade. — Tinerimea lor. — La „*Petru Maior*”. — Să luăm aminte. — Să ne stringem rândurile.) —

Budapesta, 25 Nov. 1901.

Orașele mari de regulă sunt pline de senzații. Peșta asta însă cu senzațiile ei pare a întrece Parisul, Londra, New-York-ul ș. a. Unde s'a mai pomenit, ca student universitar să defraudeze jumătăți de milioane ca aci? Nicăiri! *Kecskemety Gyözö*, un tinăr de 23 de ani, matador al tinerimei maghiare, șeful așa dîsului „partid național”, al studenților maghiari, cassarul „*Egyetemi Kör*”-ului, autorul broșurei „*Nemzeti Ideal*” oratorul festiv la mormântul lui Kossuth, felicitătorul lui Apponyi — étă ironie — pune la buzunar numai 600.000 cor. și se face nevêdut. Mai bine de două săptămâni de când *Kecskemety* e în tot locul și *Kecskemety* totuși nicăiri. Poliția e mobilisată și îl caută, dér, minune, „*aghinta*” aci e în Italia, petrece cu lazaroni, aci în Africa la Buri, ca mâne va sosi în Filadelfia și tot ca mâne în St-Francisco. Poliția s'a făcut de ris cu cercetările, dér mai cu sémă cu scirile ei. Îl caută pe *Kecskemety* ca pe un erou. Și poliția să te păzescă Dumneșeu să le dîci ceva, că țî-ai găsit beleaua. „*Așa! așa!* la noi scîiți striga cât vê ia gura, dér pe *Kecskemety* nu-l scîiți prinde”. N'au ce dice nici împintenații. Tac și rabdă. Toți își bat joc de istețimea acestei poliții. Așa de es. mai zilele trecute a primit dela *Kecskemety* o epistolă, în care acesta le spunea, că ar fi aplecat să restituie banii, numai sê-i dee interesele, ca un fel de rentă viageră. Altă-dată „*polgarmester*”-ul a și primit un cek de o jumătate de milion, trebuia numai sê-l sconteze. Étă așa, *Kecskemety* trimite mereu la epistole și ilustrate când la poliție și primărie, când la procurori și alți ômeni ai justiției.

Dér fapta acestui pungaș și tâlhar îndrășnet e cam neplăcută tinerimei universitare maghiare. E o dovadă foarte eclatantă, că aci avem de a face cu o educațiune greșită. Pentru absurda „*idee de stat național maghiar*” se vede că atât în familie, cât și în școlă se pune prea puțin preț pe educațiune morală și tot ce se cultivă, e un patriotism pătimaș, orb; dér nici nu pôte fi vorba de patriotism. Ori patriotismul fațarnic al acestui erou n'a fost numai o minciună? Ori nu pe această minciună s'a ridicat să devină conducătorul necontestat de nimeni al tinerimei maghiare? Unde e moralul unui om, care abia la vârsta de 23 de ani comite o hoție ne mai audită?

Să mai adaugem, că unul din tinerii maghiari moderni se presintă la esamene cu revolver în buzunar; amenință pe profesori cu mórtea; vorbesc cu aceștia ca cu nisce cocoiși și strigă în public că profesorii sunt mituiți cu bani, esamenele se fac cu plată? Acest cas încă denotă, că aici nu pôte fi vorba de-o educație sănătósă.

Studentii români de aici avem un loc de întrunire la societatea „*Petru Maior*”,

care acum cu puteri reînnoite și-a început activitatea pe anul școl. 1901/902. În 23 Nov. a fost ședință literară: un eveniment deosebit. Nu că dór ar fi fost ședință literară, căci de aceste au mai fost ele destule, ci pentru-că astă-dată s'a cetit și discutat un operat demn de un student academic, înțeleg operatul despre „*Principiul dualistic în religie și filosofie*” de Ioan Lușpaș, tinăr inteligent și muncitor. La „*Petru Maior*” dela lucrarea d-lui Sulică „*Limba vechilor noastre cărți bisericesci*” de acum patru ani, operatul acesta a fost de astă-dată primul de valóre.

Nu pot descrie discuția vie, dér demnă, ce a provocat această lucrare, interesul vêdut ce-l manifestă tinerimea noastră față de cestiuni de natura această, cu deosebire religie, modul cum e pricepută și înțelăasă această, ne dă o garanță sigură despre sentimentul religios-moral, de care e cuprinsă tinerimea.

În prima liniă s'au angajat la discuție teologii gr. cat., — dintre gr. or. numai unul — (căci numai unul a fost prezent); urmau filosofi, iuriștii și tehnicii și — cine ar crede? — în fine comerciaștii. Pêcat, că unii dintre noi vor fi fost pe la „*Commerce*” și n'au avut ocaziune să audă interesanta discuțiune.

Mai patru ciasuri a durat ea și nimeni nu se îndura, dér nici nu se gândea să plece. Atăta dragoste n'a mai fost de mult la „*Petru Maior*”. Când va mai fi ședință literară? se întrebau toți.

— Să luăm aminte!!

Două fapte, și anume cercetarea bisericeii și evenimentul dela „*Petru Maior*” sunt două chezași, cum-că tinerimea noastră trebuie să apară alt-cum în viitor. La noi e putred mêrul — a dîs de mult poetul — și tot ce se mai speră, sunt simburii din el. Da, acești simburii formeză fondul moral nesticat, care ne îndreptătesce să sperăm la o revindecare! Să avem numai bună-voință, să nu ne mai îndom în acesta, să nu ne mai perdem speranța în ziua de mâne!

Ôre d-l paroch Genadie Bogoevici n'ar pute delătura acest réu? De sigur, că da, căci nimeni nu ne-ar pute cunoșce mai bine ca dîsul. Uite-se numai la cei ce regulat umblăm la biserică și cu deosebire la aceia, cari nu pot, ori nu sunt primiți în cor. Uite-să se vadă, că și dela locurile lor modeste pot fi pêtrunși și elevați sufletesce Din fețele lor sê-i cunoșcem. Atunci vom fi toți un fel. Și tot ce ne va deosebi, va fi vestmintele modeste ale unuia de îmbrăcăminte elegantă a altuia.

Să ne convingem odată, că nu avem dreptul să ne ignorăm unii pe alții, să ne atribuiam superioritate unii asupra altora în cugetare și simțire. Căci cu cât ne perfecționăm în cugetare și simțire, cu atât va trebui să fim mai modești, mai concilianți și mai cu respect față de „*cei sêraci cu duhul*”. Suntem tot un fel. Între noi, până acuma n'avam nici talente extraordinare, nici genii. Ivêscă-se însă ele și atunci cređă-ne, noi iute și de grabă vom intra în obscuritatea din care am eșit.

Astfel fiind, ar fi bine, ca cei ce pot și sciu cînta, să li se permită această în cor! Noi scim să respectăm reverenda și un cuvênt să dîcă d-l paroch Bogoevici și toți îl vom asculta.

Mai departe nu-i cerem intervenirea, căci avem convingerea, că stabilindu-se armonia în „*Casa lui Dumneșeu*” vom pute să ne încredințăm de însemnătatea adevêrului ce ni-sê cuvêntă. „*Să ne iubim unii pe alții ca 'ntr'un gând să mărturisim*”. Când vom fi înțeles aceste să fim siguri, că porțile iadului de ne-ar sta 'n cale și va trebui să le doborîm.

Înainte de tragedia dela Mirăslau unul dintre generali dicea lui Mihăiț: „*E cam târziu, Strălucite Dómne. Să ne stringem rândurile și să ne gătim de luptă*”.

Să ni-le stringem și noi pe ale noastre. Suntem numai o mână de tineri, e rușine de ômeni și pêcat de Dumneșeu să ne mai înștrînăm și dușmănim. Décă ne

place să ne batem pieptul și să ne lăudăm cu cultura, atunci pentru-ce nu dovedim această, pentru-ce nu înțelegem, că ambițiunea personală trebuie supusă interesului comun? Să nu facem alt-ceva nimic, decât să ne vedem fie-care de carte și cât ne mai permite timpul să lucrăm câte-ceva și la „*Petru Maior*”. Nimeni nu pretinde alt-ceva dela noi. Cine ne pôte pretinde mai mult? Ce-au ajuns vorbele mari de altă-dată? Unii ne-am espatriat de bunăvoie. ér alții ne-am perdut dreptul de a ne califica. E aci interes bine priceput?

Neamul nostru nu s'a susținut, în vremuri cu mult mai grele, decât cele de ađi, decât numai prin o muncă seriosă și cinstită. Gură nu s'a prea făcut nici-odată. A fi Român nu însemnă a soi numai vorbi, ci a și simți și făptui.

Noi cu fapte, nu cu vorbe să facem patriotism. Noi să impunem străinilor.... „*Să ne iubim unii pe alții și 'ntr'un gând să mărturisim*”.

Imparțialul.

Meseriași din Lugoș.

În 24 Noemvrie n. s'a ținut în sala cea mare a școlilor gr. or. române din Lugoș o adunare în care s'a decis înființarea „*Asociațiunii meseriașilor români din Lugoș*”. Étă, după „*Drapelul*”, decursul acelei adunări:

După deschiderea adunării se proclamă la propunerea d-lui protopresbiter Dr. G. Popovici, president ad. hoc: d-l Dr. G. Dobrin și notar ad. hoc: d-l Nicolae Jugănariu.

Presidiul dă apoi cuvêntul d-lui Dr. V. Branisce, ca referentul comisiei însărcinate cu elaborarea statutelor. Proiectul de statute se primesce în întregime și în detalii.

Din statutul votat estragem următoarele:

Numele societății e: *Asociațiunea meseriașilor români din Lugoș*. Sediul e Lugoș. Scopul e: Cultivarea membrilor prin întruniri, lectură și prelegeri potrivite în localul societății. Politica e esclusă. Membrii societății sunt a) *ordınari*, toți acei măestrii meseriași români din Lugoș cu conduită bună, cari solvesc regulat tacsă de 2 cor. pe an; b) *estraordinari*, toți acei sodali români de meseriași din Lugoș cu conduită neesceptionabilă, cari solvesc regulat tacsă de 1 cor. pe an; c) *fundatori*, toți acei cetățeni, cari solvesc odată pentru tot-déuna 20 cor. și d) *ajutători*, toți acei cetățeni, cari solvesc cel puțin 1 cor. pe an. În cazul desființării societății, trece întreaga avere în proprietatea „*Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român*”. Despărțemêntul Lugoș.

După votarea statutelor s'a procedat la constituirea societății, însărcinându-se noul comitet cu inițierea demersurilor pentru aprobarea statutelor și împlineirea agendelor pentru începerea funcționării societății.

În comitet s'au ales cu aclamațiune următorii d-ni: president Dr. Cornel Jurca, avocat; v.-president: Vasile Jorga, măestru argășitor; secretar: Nicolae Jugănariu, tipograf; bibliotecar: Const. Liuba, invêțător; Econom: George Ijac, măestru cojocar; cassier: Ion Ruji, măestru măcelar; avocat: Dr. George Dobrin. Membri ordinari în comitet: Dr. George Popovici, protopresbiter, Dr. Isidor Pop avocat, Dr. Valeriu Branisce publicist, Vasile Dobrin măestru cojocar, Iosif Tuculia măestru argășitor, George Corogariu măestru măsar, Iosif Ignea măestru pantofar, Ion Frenț măestru pantofar. Membrii suplenți în comitet Toșa Avacum măestru șubariu, Costa Halas măestru argășitor, Constantin Stănu că măestru cismar, Alesandru Lupea măestru vopsitor.

Mulțumind d-l Dr. Jurca pentru încrederea pusă în D-Sa și comitet, urêză succese strălucite nou înființatei societăți și promițend solemn, că va căută din tôte puterile sale să satisfacă înaltelor așteptări legate de onorificul post în care a fost ales declară, între urale însuflețite, adunarea de închisă.

Adunare de învățători.

Tractul Dêrgei, Nov. 1901.

Onorată Redacțiune! Vă rog a publica în prețuitul diar, ce redacțai, următorul raport despre adunarea desp. „Dêrgea“ al Reun. inv. archidieceșanî ținută în *Ascileul-mare* la 14 Nov. 1901.

Adunarea a fost una dintre cele mai frecventate. Au luat parte toți învățătorii tract. afară de 3, a căror absență adunarea o scusă. Clerul tractual a fost reprezentat prin domnii: Jovian Andrei paroch în C. Gârbou, Aurel Fodor preot în Panticu și Ioan Andrei, jun. preot în Sân-Mihaiul deșert. Ne-a causat o deosebită bucurie participarea lor la adunare, sprijinind moral-minte și materialicesce reușita adunării: Stim. Domn Dr. Simion Tâmașiu avocat în Hida, care e fiu al acestei comune, și și d-nii: Fehér notar cercual; I. Pop adj. not.; Ilarian Dulău inv. în Ascileul mic, Mureșan, inv. în Drag, ambii în diecesa de Gherla, G. Corujan inv. pens. în Ascileul mare și alți mulți poporeni ai acelei comune.

Adunării i-a premers serviciul divin, celebrat de O. O. Domnii: Jovian Andrei și Aurel Fodor, ér cântările le-a executat corul copiilor de școlă. După st. liturgie adm. parochiei, Aurel Fodor, atrage atențiunea poporului asupra însemnătății acestei zile și a muncii grele ce îndeplinesce învățătorul și invită și poporul a lua parte la adunare.

Adunarea s'a ținut în școlă. D-l Dr. Simion Tâmașiu avocat, ca fiu al acelei comune, salută adunarea în numele D-Sale și a poporului și-i doresce succese strălucite. La acesta mulțamesce presidiul.

S'a ținut cu elevii prelegere practică prin învățătorul local I. Hătegan, pe care comisiunea criticătoare o constată de reușită. După acesta s'a dat drumul elevilor și s'a continuat cu cetirea disertațiunei prelucrată de Vasiliu Dumitraș, învăț. în Sân-Mihaiul deșert despre tema: „Reformarea vieții interne a Reuniunilor învățătorescî“.

Adunarea exprimă mulțămitede protocolară disertantului și la propunerea președintelui adunarea lasă disertantului, a-și formula în scris punctele din disertațiune, cari țințesc la reformarea vieții interne a Reuniunilor și se le predea unei comisiuni de 3 membrii aleși cu acesta ocașune în persoanele D-lor: Vas Precup, Rus și Bolbocă, pentru a-le studia și refera în adunarea de primăvară, ce se va ținé în Brusturi, când apoi adunarea le va pertracta și va întreveni la locurile competente pentru realizarea îmbunătățirilor în favorul Reuniunilor noastre.

Urméză raportul cassarului Vasiliu Dumitraș, învăț. în Sân-Mihaiul deșert despre starea cassei.

Se ascultă raportul bibliotecarului Zaharie Mureșan despre starea bibliotecii din care se constată că despărțământul nostru dispune de o bibliotecă relativ frumoasă și stă în voia fie-cărui membru a-se folosi de ea.

Se ascultă mai departe raportul comisiuniiei alésă pentru censurarea raportului cassarului, care prin referentul său George David raporteză, că acel raport, după cum se vede din diarul de casă, se află în ordine corăspundătoare și propune a i-se da cassarului absolutor pe an. scol. espirat. — Adunarea primescce și l absolutvéză de responsabilitatea cassei.

De membrii noi s'au prenotat ca: membrii ajutătorii d-nii Dr. Simion Tâmașiu adv. solvind 5 cor., Ilarian Dulău 4 cor., Georgiu Corujan, învăț. pens. 2 cor., Ioan Pop, econon 40 fil., Ioan Moncea, cantor în Dêrgea 20 fil. și Nicolau Rad, învăț. în Cernuc ca membru ord. solvind 4 cor. Tôtă suma încassată cu această ocașune 19 corone 60 fil.

Urméză apoi alegerea oficialilor pe timp de un an. Prin vot secret se realeg oficialii vechi și anume: preș. Iosif Pop, notar: Ilie Moldovan, cassar: Vasiliu Dumitraș și bibliotecar: Zaharie Mureșan.

Adunarea viitoare s'a decis a se ținé în primăvara viitoare în comuna Brusturi unde învățătorul local va ținé prelegere

practică cu elevii, ér disertant va fi Aurel Domșa, învăț. în Panticu.

La finea adunării adm. parochial O. D. Fodor cetesce corpului învățătoresc o scrisore a Prea On. Domn protopop Ioan Hătegan în care exprimă regrete, că împiedecat fiind nu a putut lua parte la adunare și prin care dă sfaturî prețioșe învățătorimeii pentru-ca să pôta satisface chie-mărei sale.

V. D.

Intâmplineare.

Bicaz, Nemvrie 1901.

On. Redacțiune! Relativ la cele publicate în „Gazeta“ nr. 228, că noi locuitorii din Cătuna Ivános suntem amenințați prin străinî să pierdem un drept de crășmărit care-l avem din vechime, permiteți-mî d-le Redactor a face câte-va observațiuni, și anume:

1) Este sciut, că dela anul 1890 drepturile de a vinde beuturi spiritușe au cădūt prin lege în mâinile statului; într'adevăr noi Ivanoșenii, cu ocașunea rescumpărării locurilor noastre, am rescumpărat și un drept de crășmărit, dér la timpul său, când statul a luat „regaliile“ am primit și noi dela stat pentru dreptul nostru de crășmărit suma de 1400 florinî, și acesta, numai prin precauțiune și intervenirea stimatului nostru preot Dumitru Dregan, care ne-a condus și ne conduce mereu cu sfaturile cele mai bune pentru interesul comun.

2) Casele noastre propii — adevă, a tizeșului Ivanos — cari sunt situate în „gura-Ivanoșului“ și în cari eserităză și acum dreptul de crășmărit economul George Poloșan, printr'un străin sunt date în arëndă pe un timp de 10 ani, c'un preț de mai 100 florinî pe an, un preț care comparativ cu prețul celorlalte case date în arëndă în comuna noastră este foarte mare; prin urmare suntem asigurați pe un timp de dece ani cu un venit foarte cuviincios pentru casele noastre.

Din cele dișe mai sus putem trage conclusiunea că dreptul nostru de Crășmărit care l'am avut din vechiu nu l'am perdut, ci statul l'a rescumpărat dela noi cu suma numită; ér ceea-ce privește casele noastre n'au devenit nici proprietatea jidanilor, ci au rămas și vor rămâné în totdeuna proprietatea noastră, adevă a ivanoșenilor!

N. B.

Dare de semă și mulțămitede publica.

Onorate D-le Redactor! Vă rugăm, să binevoiți a da loc următoarelor în mult prețuitul nostru diar „Gazeta Transilvaniei“.

Cu ocașunea petrecerei date de tinerimea română din Scheiü-Brașov, Sâmbătă în 3 (16) Noemvrie a. c., în folosul fondului corului dela biserica română ort. or. a Sfintei Treimî de pe Tocile s'au încassat în sumă generală 345 cor. 60 banî, din această sumă subtrăgându-se spesele de 285 cor. 44 banî, rămâne profit curat 60 corone 16 banî, care s'au predat epitropiei parochiale în administrare.

Totodată publicăm și numele, celor stimatî d-nî și d-ne, cari ni-au dat ajutorul material prin oferte și suprasolviri, și anume:

Câte 4 cor. D-nii: Ars. Vlaicu director și Dr. E. de Lemeuy, adv. Câte 2 cor. D-nii: I. Petric, protop., T. Stănescu, comersant, Dr. M. Marghita, Dr. Bainulescu, medic, N. Grădinar, comersant, I. Saba-deanu, comersant, I. Schuller, Dr. Hosan, medic, I. Lenger, adv., și Orlovsky.

D-nii: I. N. Ciurcu 1 cor. 80 b., P. Pavel 1 cor. 60 b., D. Lupan 1 cor. 60 b. Câte 1 cor. D-nii: E. Kerscht, N. Dușoiu, comers., M. Steriu, A. Schmid, N. I. Lupan, I. G. Eremie, N. Ghighiniță, I. Deju, M. Băncilă, R. Chicomban, R. Preda, G. Stinghe, măcelar, D. Badițoiu.

D-l Nicu și D-nele R. Zernovean și P. Vlaicu câte 80 banî.

Câte 60 banî D-nii: Ș. Popoviciu, inv., N. Burduloiu, comers., G. Zăvicio, I. Pestrea, C. Navrea, R. Pitiș, Ș. Căpațină, D. Brânză și N. Pricu.

Câte 40 banî D-nii: N. N., T. Ploscă, Emil Bologa, V. Barber, G. Benigal, V. Badițoiu, I. Sidon, R. Spudera, R. Pitiș,

C. Rusu, D. Măciucă, T. Todorenci, I. Bureșea și N. Calin.

Subscriși în numele tinerimei române din incidental obicnuteii petrecerei musicale declamatorice arangiată la 3 (16) Nov. a. c., își esprimă sentimentele de mulțumită și recunoștință față de stim. public din loc, care și de astă-dată a dovedit viu interes pentru sporirea fondului corului bisericeii noastre din Scheiü-Tocile.

Tot-odată aducem mulțămitede și d-lui G. Mercheșan, care a avut bunăvoința a ne pregăti pentru cântările executate.

Brașov, în Noemvrie 1901.

Ioan Suciu, Ioan Preșmercan, învățator. cassar.

SCIRI ULTIME.

Viera, 29 Noemvrie. Aici produce mare senzație în cercurile parlamentare renunțarea lui Wolff la mandatul său de deputat.

London, 29 Noemvrie. „Standard“ primescce scirea, că generalul bur Dewett a fost numit inspector general al armatei bure.

Literatură.

O carte pentru învățători. În tipografia „Tribunei poporului“ din Arad a eșit de sub tipar un volum intitulat: *Drepturile și datorințele învățătorilor* (învățătorescilor) români. Pentru învățători și învățătorescile române dela școlile elementare, superioare și civile: pentru elevii și elevele dela preparanții și dela cursurile pentru asile de copii; pentru senate școlare (scaune școlare, eforie) confessionale; pentru preoți, directorii școlare, autorități bisericescî, susțitorii de șole; pentru inspectorate confessionale di-cesane și pentru antistii comunale. Pe temelul legilor, regulamentelor, ordinațiunilor, instrucțiunilor, hotăririlor și decisiunilor principiare. Scrisă și compusă de dr. Mihai Szabo inspector regesc al comitatului Torontal. Tradusă de Eugen Zaslo profesor. Se pôte comanda la autorul în Becherechul-mare. Prețul 5 corone 20 banî.

MULTE ȘI DE TOTE.

Viața de pescar a lui Petru Rareș.

Stefan cel mare, domnul Moldovei, a avut mulți fii dela diferite femei, pe cari le a avut ca neveste său ca țințore. Petrecând vara, când era liniștit, mai mult în orașul Hirău din județul Botoșani, Stefan cel mare făcū cunoscința unei frumoșe negustorșe de peșce și avū cu dinsa un baiat, care mai târziu devine domn al Moldovei sub numele de Petru Rareș.

Până a nu fi domn, Petru se ocupa cu pescăritul și cu facerea de năvođe și mreje, de unde s'a mai numit Majă.

Odată, asta s'a întemplat în anul 1527, întorcându-se din Botoșani cu „dece cate mocănescî“ trase de „boi albi Făltăcovești“ pline cu pește „de apă curgătoare și de apă stătătoare, cu năvodul pescuiri și cu undițe undiți“, și după ce au mers cale lungă, fiind sēră „nemerit'au, poposit'au și de noște tabărit'au“ jios în vale de Birlad, lângă al Docolnei vad“ la un sat la marginea județului Tutova, pe drumul, care duce dela Birlad la Galăț.

Petru Rareș învălit într'o manta grășă stetea lungit jos lângă un foc, care ardea, și în care se frigeau, jupuiți pe piele „pătru miei dela Ispas, pentru prândul de popa“.

Focul de tabără se stinse și întunerecul începū să se întinđă asupra taberei.

Totul zăce în nemășcare și într'o amorțire adăncă.

Numei stelele scilipeau și pe cer călătoreau.

Când miezul nopții apare și răspândeșce prin lume „ceata vșurilor d'altce: vșuri negre, vșuri albe“, cari „jupăna păcă în zori pe sērmașii muritorii“, eu vis prevestitor, care se abătu din storul său, s'opresce lângă Petru Rareș „re-l încăntă cu a lui vrajă, arătându-i viu prin somn, străluciri marii de domn“.

Petru Rareș ademenit de acest vis, se tredeșce din dulcele său somn și o! minune! ce vedū în alba rază a dimineței!

Vedeă acum cu ochii deschiși ceea-ce a vedūt cu ochii fochiși:

Pe acel mare câmp înverđit, veneă visul împlinit!

Din deal se coboria o armată măndră „cu trei steaguri de oștenî și trei cete de curteni“.

Mândri erau aceștii voinicî cavaleri pe ai lor armășari, ce sēmănau a șoimî:

Străluciau „la foc de sōre ca 'ntr'o di de sərbătōre“.

Ei se opresce lângă tabēra lui Petru și îi vorbesc astfel:

— Petre Majă 'ntru mulți ani!
Noi curteni și căpitanî
Fost-am fost trimiși cu bine
Din Suceava cătră tine
Ca să-ți dișem ție așa:
Să trăiesci Măria Ta!

Etă deci că ne 'nchinăm
Și 'n glaș mare îți urăm:
Să trăiască a ta mărire
Anî mulți plini de strălucire
Pentru a țerei bun noroc,
Pantru a dușmanilor foc!

Petru Rareș le răspunde următoresc:

— Bunî sosiți!
Pace vonē, solî iubiti!

ÉR întorcându-se cătră argații săi le dișe:

— Ér voi ce ați slujit mie,
Feții mei de argăție,
Luați tot ce este al meu...
Așa-i dreptul, așa vreul!

Pe urmă măndru înveșmântat, focleacă pe un cal țarg și plecă vesel și voios la Suceava, capătla pe atunci a Moldovei.

Cronica ne spune, că „în vremele acelea la Moldova după-ce a murit Ștefan Vodă cel tînăr, scootind boerii pe cine ar pune domn, se fie din sēmănuță domnescă după obiceiul cel vechi al acesti țeri, au eșit unul de au mărturisit, că au audūt din gura Mitropolitului, ce se pristăvise mai înainte, că Petru măjarul din Hirău este fecior lui Ștefan Vodă, care este făcut din muerea unui țigoveț din Hirău ce l'au chemat Rareș. Pe ac-sta adevărind fecior de domn, l'au ridicat cu toți Domn“.

Și mai departe cronica ne mai spuene: „Adevărat au fost fecior lui Ștefan Vodă cel bun, că la tote i-au sēmănat și bunătăți multe au făcut, și răsbōe multe au bătut, cum se ved în letoposeșul moldovenesc pre amăruntul scrisce.“ „G. L.“

Calendarul săptămănei.

NOVEM. (1901) are 30 zile. BRUMAR.

Zilele	Călend. Iul. v.	Călend. Greg.
Dum.	18 S. Platon și Rom.	1 Dec. 1 A. v. E.
Luni.	19 S. p. Avdiă și Var.	2 Aureliu.
Mărti.	20 C. p. Greg. Dec.	3 Franz Xaver
Merc.	21 Intrarea în biser.	4 Borbara
Joi	22 S. apost. Firiou	5 Sava
Viner	23 S. pr. Amfilochiu	6 Nicolau
Sâm.	24 S. p. Clement p.	7 Ambroiu

Prețurile cerealelor din piața Brașov.

Din 29 Novembre 1901.

Măsura seu greutatea	Calitatea.	Valuta în Kor. fil.
1 H. L.	Grăul cel mai frumos	12 00
"	Grăul mijlociu . . .	11 80
"	Grăul mai slab . . .	11 40
"	Grăul amestecat . . .	8 80
"	Săcară frumōșă. . .	7 80
"	Săcară mijlociă. . .	7 40
"	Orz frumos . . .	7 —
"	Orz mijlociu. . .	6 60
"	Ovės frumos. . .	5 30
"	Ovės mijlociu. . .	5 —
"	Cucuruz . . .	7 30
"	Mălaiu (meiū) . . .	7 —
"	Mazăre. . .	19 —
"	Linte . . .	17 —
"	Fasole . . .	10 —
"	Sēmēnță de in . . .	22 —
"	Sēmēnță de cânepă . . .	8 —
"	Cartofi. . .	2 10
"	Măzărice. . .	— —
1 kilă	Carne de vită . . .	— 96
"	Carne de porc . . .	— 96
"	Carne de berbec . . .	— 72
100 kil.	Său de vită prospēt . . .	44 —
"	Său de vită topit . . .	72 —

Proprietar: Dr. Aurel Mureștanu.

Redactor responsabil: Traian H. Pop.

Dela Tipografia „AURORA“, A. Todoran

din Gherla — Szamosujvár,

se pot procura următoarele cărți:

Preț. Coróne.

Preț. Coróne.

Preț. Coróne.

Preț. Coróne.

Cuvântări pe Dumineci. Tom. I. de renumitul orator — în D-nul adormitul — *Iustin Popp*, 48 predicii pe 38 Dumineci . . . 4.40

Cuvântări bisericești (acomodate pentru orf-ce timp) de I. Papiu, Tom. I. Ed. II. 2.40

Cuvântări bisericești la toate sârb. de peste an de I. Papiu . . . 3.—

Cuvântări funebrele și iertăciuni pentru diferite cazuri de morțe, întocmite de I. Papiu . . . 3.—

Cuvântări funebrele și iertăciuni. Din autori renumiți, prelucrate de Tit Budu, vicar . . . 2.—

Catechese pentru pruncii școlari de Tit Budu, vicar . . . 80

Cuvinte de aur sêu învățături înțelepte date de un părinte fiului sêu, din operele lui J. H. Campe, trad. de I. Sonea . . . 1.60

Dumnezeesca liturgie a celui dintru sfinți părintelui nostru Ioan Chrisostom, de Ioan Boroș . . . 50

Mama Sfântului Augustin, tradusă de Salba . . . 2.—

Manual catehetic pentru primii ani școl. de Basiliu Rațiu . . . 80

Predice pentru Duminecele de peste an, compuse și elucrate după Catechismul Deharbe de Vas. Christe. Tom. II. dela Dum. XI. după Rosalii până la Dum. Vameșului . . . 1.60

Istoria icónei Pr. C. Verg. Maria dela Nicola . . . 20

Bocete, adevăcă cântări la morți, adunate de I. Pop Reteganul . . . 80

Nu mă nita. Colecțiune de versuri funebre, urmate de iertăciuni, epitafeș. a. — 50

Omni și lumea, cântări funebrele de Aron Boca Velcherianul . . . 16

Albina și leonul de Aron Boca Velcherianul . . . 20

Amintiri din Grecia de Teodor Bulc, profesor gimn. . . 1.20

Buchetul. Culegere de cântece, culese de I. P. Reteganul, broșat . . . 50

Barb Cobzarul. Novelă orig. de Emilia Lung . . . 20

Cântul în școala poporală de Iuliu Pop, înv. Năsăud, Praxă. Teorie. Cânturi — 60

Cartea ilustrată pentru copii și copile. Cu 18 ilustrațiuni, de G. Simu . . . 50

Carnetul roșu. O interesantă noveică nihilistă, trad. din germ. de Moșul . . . 60

Cartea plugarilor sêu povestiri economice despre grădinarit, economia câmpului, crescerea vitelor și celelalte ramuri ale economiei de I. Georgescu . . . 50

Codreanu, Craiul codrului, de George Simu . . . 12

Cântăreța. Novelă de Dem. Dan . . . 30

Carmen Sylva. Prelegere publică ținută prin V. Nicoră, prof. gimn. — Cu portr. M. Sale Reginei României. . . 20

Chinurile de car. strigă feciorii în joc, de P. Reteganul . . . 56

125 Chinurile de cari strigă feciorii în joc . . . 24

Cu vârful penei Scrieri satirico-umoristice de Anton Popp. I. Monologe. II. Humor și satiră. O broșură foarte petrecătoare . . . 1.—

Din poveștile lui Esop de Aron Boca Velcherianul . . . 16

Din trecentul Silvaniei. Legendă de Victor Rusu . . . 60

Dile negre. Versuri de Petrea dela Cluj — cu o prefață de G. Simu . . . 30

Felicitări în poezii și prosă la Anul-Nou, ziua născerei și ziua numelui către tată, mamă, moș, unchiu, mătușe, nănași, tatori, preoți, învățători și binefăcători, precum și alocuțiuni și vorbiri cu diferite ocazii școlastice, de George Simu . . . 40

Floxera omenimei. Câte-va cuvinte despre vinars, de A. Boca Velcher. — 16

Geografia și Istoria în școala poporală. Manual compus conform planului de lecțiuni a d-lui V. Petri pentru cl. IV., V., VI., de T. Petrișor, învățător . . . 80

Gruia lui Novac . . . 20

Horia lui Pintea Vitezul . . . 12

Idealul pierdut. Novelă originală de Paulina C. Z. Rovinar . . . 20

Indreptar pentru ortografia română, de Vas. Dambrava . . . 24

Imperăția țiganilor pe vârful unui plop de A. Boca Velcherianul . . . 16

IONEL. Educațiunea unui bun copil, cante pentru părinți și educatori, de V. Gr. Borgovan . . . 2.—

Ifigenia în Tauria. Tragedia în 5 acte. După Euripide, tradusă în versuri de Petru Dulf . . . 60

Lira Bihorului. Balade poporale de Antoniu Popp . . . 40

Lira Sionului sêu cântarea sârbătorilor. — Poezii religioșe-morale, lucrute după Sf. Scriptură, de A. Boca Velcherianul, cu o preocupăntare de G. Simu . . . 50

Monologe de Antoniu Popp:

Nr. 1. Pe neaștepte . . . 08

Nr. 2. Pentru-ce am rămas flăcău bătrân . . . 16

Nr. 3. La Anul-nou . . . 08

Nr. 4. Ce nici prin minte nu mi-a trecut . . . 08

Nr. 5. O pățanie . . . 08

Merinde dela școlă sêu învățături pentru popor, culese din diarul unui școlar, de Dr. Georgiu Popa . . . 1.20

Miseriile sociale Novelă de P. C. Z. Rovinar . . . 30

Musa Someșană. Poezii poporale române din jurul Năsăudului. Adunate și aranjate de Iuliu Bugnariu. Partea I. Balade — 05

N-rii 76 și 77. Narațiune istorică după Wachsmann, de I. Tanco . . . 40

Nopti de iarnă. Novele pentru popor de G. Simu . . . 1.20

Opăguri. Cât cioplite cât pilite și la lume împărțite, de I. P. Reteganul . . . 80

Opera unui om de bine. Novelă origin. — continuarea novelei „Idealul pierdut“ — de Paulina C. Z. Rovinar . . . 20

Pacălitul. Monolog comic de Antoniu Popp. Prețul . . . 08

Poezii de Vasiliu Ranta-Buticescu. Un volum de 102 pagini, cupinde 103 poezii bine alese și aranjate. Prețul red. (dela cor. 2.40) la . . . 1.20

Povestea Pascuții sêu credința desărtă poporală. De Ar. Boca Velcherianul . . . 16

Părintele Nicolae. Schița din viața preoților, de G. Simu . . . 60

Pietatea poporului român, sêu cântări evlavioșe pentru cei-ce merg la mănăstire, la locuri sfințe și în procesiuni. Compusă de doi preoți gr. cat. Mureșeni din diec. gr. cat. a Oradei-mare . . . 20

Pe pragul mormântului. Versuri funebrele, de G. Simu . . . 50

Păcălă și Tândală. Poveste de G. Cătană . . . 20

Prietenul sătănului român. Sfaturi în formă de dialog pentru elevi și adulți, compus de I. P. Reteganul . . . 60

Pilde și sfaturi pentru popor de I. Popp Reteganul . . . 60

Probitatea în copilărie. Schița din sfera educ. după Ernest Legouvé . . . 12

Poveștile Bănatului, de George Cătană, învățător. Tom. I, II, III à 50 nl., toate 3 tomurile . . . 1.30

Reguli și sfaturi bune pentru pruncii școlari, de Ar. Boca Velcherianul . . . 20

Renascerea limbii române în vorbire și scriere, de Dr. Gr. Silași, broș. II. și III. Prețul fie-ărei broș. . . 80

Ambele de-odată . . . 1.40

Risete și zimbete de Tit. V. Gheaja . . . 60

Românul în sat și la ôste, de Ioan Pop Reteganul . . . 30

Schițe din Italia de Teodor Bulcu, profesor gimn. . . 2.—

Supplex Libellus Valachorum. 1791. — Text original, de Dr. E. Dăian . . . 1.—

Suspîn și zimbire. Poezii și prosă de Ant. Popp . . . 80

Starostele sêu datini dela nunțile Românilor ardeleni de I. Popp Reteg. — 30

Trandafiri și vioarele. Poezii poporale de I. P. Reteganul. Edițiunea a III. . . 60

Țiganul la mănăstire. Poveste în versuri de Ar. Boca Velcherianul . . . 16

Țiganul în Raiu. Poveste în versuri de Ar. Boca Velcherianul . . . 16

Ultimul sicăstru. Tradițiune de George Simu . . . 12

Un cuvânt către frații români despre floxera omenimii sêu vinarsul, de Aron Boca . . . 20

Versuri de dor, adunate din poezii români de A. . . 50

Indreptar teoretic și practic pentru învățământul intuitiv, de V. Gr. Borgovan. Ediția III. . . 2.40

Omni. Noțiuni din Anatomie și fiziologie și reguli igienice pentru conservarea sănătății și a corpului omenesc, de George Cătană . . . 60

Orar General pentru școala română cu 6 clase și cu un singur învățător, de Georgiu Magyar . . . 80

Vieta P. C. Verg. Maria, de C. Darabant . . . 30

Zina Câmpiei, de A. Boca Velch. — 16

Zidirea lumii, Adam și Eva. Originea sfinței cruci și cele 12 Vineri, de I. Pop Reteganul . . . 16

Cărți de rugăciuni:

Icona sufletului. Carte de rugăciuni și cântări bisericești, frumos ilustrată. Prelucrată și edată cu permisiunea mărtilui ordinariat diecesan gr. cat. de Gherla prin Vasiliu Păteașiu, preot gr. cat. în Hotoan. Ediț. V., corésă și amplificată. — Legată simplu . . . 1.—

legată în pânză . . . 1.60

legată în piele . . . 3.20

„ „ catifea . . . 5.—7.60

Mărgăritariul sufletului. Carte bogată de rugăciuni și cântări bisericești, foarte frumos ilustrată. — Prețul unui exemplar legat simplu . . . 1.—

legat cu pânză . . . 1.60

„ „ piele și aurit . . . 3.20

„ „ legătură de lux . . . 5.—7.60

Micul mărgăritar sufletesc. Carte bogată de rugăciuni și cântări bisericești, foarte frumos ilustrată pentru pruncii școlari de ambe sexele. — Prețul unui exemplar legat . . . 44

Cărticeică de rugăciuni și cântări pentru pruncii școlari de ambe sexele. Cu mai multe icóne frumoșe. Prețul unui exemplar legat . . . 20

Visul Prea Sfinței Vergure Maria, urmat de mai multe rugăciuni frumoșe. Prețul unui exemplar legat și espedat franco este . . . 20

Epistolia D-lui nostru Isus Christos. Prețul unui esem. legat și spedit franco — 24

Din „Literatura poporală“, de Domțiu Dogariu.

Nr. 1. Moș Toma Bădiceanu, vestitul caraghios al economilor de vite (Mocani-lor) din Săcele. Prețul . . . 12

Nr. 2. Vlad Hoțul dela Săcele. — 12

Nr. 3. Insurătórea Sórelui (basm) — 12

Nr. 4. Fiul bucătăresei împăratului (basm) . . . 12

Nr. 5. Vacărelul (basm) . . . 12

Nr. 6. Diana, diina munților și Fata de împărat cu mâinile tăiate (2 basmuri), — 12

Nr. 7. Cinci dialoguri întocmite pentru elevii școalei popor. menite ca producțiuni la esamene și alte festivități școl. . . 20

Nr. 8. Spiridon și Niculae (basm) — 12

Nr. 9. Fiul oii (basm) . . . 12

Nr. 10. Povestiri și anecdot. pop. — 20

Biblioteca teatrală a „Aurorii“.

Nr. 1. Calea dréptă e cea mai bună, comediă într'un act de A. Kotzebue, localisată de Corn. Darabant . . . 20

Nr. 2. Paza Maicii sfințe. Dramă în 4 acte, localisată de Ant. Popp . . . 24

Nr. 3. Otrava de hârciog. Comediă într'un act, de Ant. Popp . . . 16

Nr. 4. Pedepsirea vanității. Dramă într'un act, trad. din limba francesă de At. Bologa . . . 20

Nr. 5. Discrețiă fără voiă. Comediă într'un act, de A. Kotzebue, trad. de Corn. Darabant . . . 24

Nr. 6. Crescătorul. Comediă într'un act de A. Kotzebue. Localisată de C. Darabant . . . 20

Nr. 7. Otrava femeiască, comediă de I. Țințar . . . 20

Nr. 8. Distrăși. Comediă într'un act de C. Darabant . . . 20

Cărți de școală aprobate și recunoscute ca cele mai bune și mai metodicesci de Vasile Petri:

Nou ABCD-ar românesc. Edițiunea XII emendată și aprobată de înaltul min. reg. ung. de culte și instrucțiune publică prin emisul sêu nr. 16.006 din a. 1889. Prețul unui esemplar legat . . . 50

Legendar sêu carte de cetire pentru școalele poporale. Partea I-a: pentru al 3-lea și al 4-lea an de școlă. Edițiunea X., emendată și aprobată de înaltul minister reg. ung. de culte și instrucțiune publică prin emisul sêu nr. 11.295 din 1889. Un esemplar legat . . . 1.—

Tot de același autor:

Școala română. Fôie pedagogică și didactică pentru interesele institutorilor de învățământ și ale organelor acestora. Anul III, IV, și V. (I. și II. e epuizat. Fie-care an 1 fl., cu porto . . . 2.20

Școala practică. Magazin de lecțiuni și materii pentru instrucțiunea primară. Tom. II, III, și VI. (I. e epuizat), fie-care 2.— cu porto . . . 2.20

Plan de lecțiuni pentru școalele românesci. Întocmit pe 30 de săptămâni — 50

cu porto . . . 60

Plan de învățământ pentru școalele poporale nemaghiare, în înțelesul articolului de lege XXXVIII. din 1868 și 1879. Edat în urma ordinațiunei minist. reg. ung. de culte și instruct. publ. din 29 Iunie 1889, Nr. 17,284. Prețul . . . 44

Legea de pensiuine pentru învățătorii poporali din Ungaria, dimpreună cu ordinațiunile ministeriale publicate în urmă, prețul . . . 44

Scriptologia sêu modul de a învăța cetitul scriind. Indreptar pentru învățătorii la tractarea cetitului în școlă . . . 2.—

Căindarul „Aurorii“ pe an. 1902. Prețul unui esemplar . . . 50

prin postă franco . . . 60

6 esemplare spedate franco . . . 2.80

„Căindarul Plugarului“ pe anul 1902. Prețul unui esemplar . . . 50

Tot de aici se pot procura tot soiul de cărți școlastice și altele, apărute ori și unde.

Recușite de scris pentru școlă și cancelarie. — Tot soiul de tipărituri oficiôse.

Tipografia noastră primesce spre efectuare tot soiul de lucrări tipografice cu prețurile cele mai moderate.

Catalóge se trimit ori-și-cui gratis și franco. **Vândătorilor se dă rabatul cuvenit.**

Tóte comandez a se adresa la: **Tipografia „AURORA“ A. Todoran,**
in Gherla — Szamosujvár.

Cursul la bursa din Viena.

Din 29 Novembre n. 1901.

Renta ung. de aur 4%	118.53
Renta de corone ung. 4%	93.60
Inpr. cail. fer. ung. in aur 4 1/2%	121.90
Impr. cail. fer. ung. in argint. 4 1/2%	100.45
Oblig. cail. fer. ung. de ost I. emis.	119.—
Bonuri rurale ungar 4%	92.80
Bonuri rurale croate-slavone	93.—
Impr. ung. cu premii	174.85
Losuri pentru reg. Tisei și Seghedin	146.50
Renta de argint austr.	98.85
Renta de hartie austr.	97.70
Renta de aur austr.	118.90
Losuri din 1860.	140.—
Actii de-ale Bancei austro ungar.	16.05
Actii de-ale Bancei ung. de credit	644.—
Actii de-ale Bancei austr. de credit	633.25
Napoleonordf.	19.06 1/2
Marci imperiale germane	117.10
London vista	239.30
Paris vista	95.17 1/2
Rente de corone austr. 4%	95.80
Note italiene	95.10

Dr. Sterie N. Ciurcu

X. Pelikangasse. — Nr. 10. Viena

Consultațiuni

cu celebritățile medicale și cu specialiști dela facultatea de medicină din Viena.

Biuroul avocaților asociați.

C. Rădulescu,

fost procuror și judecător de tribunal, și

Nicolae Andrei Popovici,

doctor în drept, tost magistrat,

se angajează a pleda înaintea tuturor instanțelor judecătorești din România, procese de orice natură, executări de hotăriri și creațe.

București, strada Smârdan 53.

Da arëndat.

Morã de măcinat din Moeciu-inferior, sistem nou cu 3 petri, în centru a 7 comune, cu o populațiune de 7—8 mii suflete, este de arëndat cu 1-a Ianuarie 1902, pe un an, eventual 3 ani.

Amatorii a se adresa cătrã d. l. paroh G. Enescu, în comuna Moeciu inferior (Bran), unde li-se vor comunica și condițiile mai de aproape.

LEMNE DE FOC

Blane, seu ferestreite și acasă, se capătă ieftine la

Jul. Teutsch

Strada Gărei nr. 9.

1—10.326.

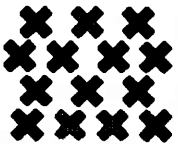
Telefon nr. 122.

Comande și plăți

se pot face și la D-nul

Ernst Jeckel

Strada Hirschler nr. 19.

Se caută agenți, în toate localitățile Comitatului Brașov, preoți, învățători, primari, notari seu amploiași, cari doresc a-și procura un câștig lateral.

A se anunța la „Representanța generală a primei Reuniuni pentru înzeștrarea fetelor“, Str. Hirschler nr 28, Etajul I, între orele 8—12 a. m.

Diracțiunea

primei Reuniuni pentru înzeștrarea fetelor și asigurarea copiilor

o a deschis în Brașov, o Strada Hirschler nr. 28,

o Representanță generală și a numit ca Dirigent pe Domnul **Carol Szkalnitzky.**

Până când se vor publica condițiunile detaliate ale acestei instituții prin țiare, dă lămuriri cu plăcere

Representanța generală.

Mare vânzare de Crăciun

Luni în 2, Marți în 3 și Mercuri în 4 Decembrie a. c. se vor vinde colosal de ieftin

cât timp vor ținea rezervele
288 metri stofe de lână pentru dame
310 " " " " " " bărbați
40 " " " " " " de păr de cămîă pentru dame
21 " " " " " " de păr de cămîă pentru bărbați.

Tot lână curată. Anunțiu mai detaliat în Galantar. Vânzare numai în 2 zile de sus.

Depozitul de postav

2—2 Strada Vămii nr. 23.

Se compëram numai bombónele lui Réthy Veronica (Permete)!

Bombónele Réthy veritabile se capătă numai la producenul și în farmaciile din Brașov: Julius Hornung, Emil Jekelius, Franz Kelleman, Eduard Kugler, Neustädter Edmund, H. G. Obert, Victor Roth Făgăraș; Ved. P. Johann Hermann, Friedrich Pildner, firma Auer & Graeser.

Aviso!
pentru amatorii de bere.
In Restaurația Volkert
oo au sosit oo
Bere Münchner. Löwenbräu și Steinbrucher.
2—6.335.

DE VÎNDARE
Casele din Strada băilor nr. 32, (Scheit) unde s'afă grădina de copii ung., se vinde din mână liberă.
Amatorii a se adresa la proprietarul Gottlob Rökel, Strada Prundului Nr. 16. (322. 3—3).

În Cafeneaua Redoute
astăzi și în toate zilele se dă reprezentanții internaționale de **VARIETAȚI DECENTE.**
Debutul D sórei **Ada Banne Soubrette** costum, din Orpheum Ronacher din Viena. Sansoneta D-sóra **Iulia Buday** din Budapesta. D-sóra **Gasser Emma**, **Ella Chasse** din orieum Viena, D l **Jaques Brusst** humorist de salon, **Carl Bluman** comic, **A Stoffka** kappelmaistru.
Inceputul la 8 1/2 ére. **Entree liber.**
De o cercetare numărósă se rogă
3—4 (326) **Friedrich Schmidt.**

Vase-Thermophor de toate speciile pentru mâncări, menajuri la vënat. Conservă cald mâncările și beuturile **fără foc.**
Thermophore pentru lapte se pôte ține cald 8—10 ore lapte pentru copii de țită **fără foc.**
Thermopor pentru Comprese se pôte aplica căldura ore întregi **fără foc.**
Vase pentru bucate. precum și obiecte necesare la cautarea bolnavilor. Încălditor de mufuri, pungi, scăunele etc. — **Prospecte gratis și franco.** —
Intreprindere pentru Austro-Ung de **Thermophore** in VIENA.
Locuri de vânzare în BRAȘOV: pentru obiecte de bucătărie la **Karl Kammer**, pentru obiecte de medicină la **Fr. Stenner**, farmacist.

MAREA BANCROTĂ!
New-York și Londra n'au lăsat necruțat nici continentul european și marea fabrică de argintărie s'a vedut necesitată să dăruiască întregul ei deșit în schimbul unei rësplate mici pentru muncă.
Eu sunt impuțernicit să îndeplinesc acest mandat.
Eu trimit: prin urmare ori cui, următoarele obiecte pentru mica sumă de **fl. 6.60** și adică:
6 cuțite fine de masă cu lamă veritabilă englesă;
6 furculițe de argint patent american dintr'o bucată;
6 linguri de argint patent american;
12 lingurițe de argint pentru cafea patent american;
1 lingură de argint pentru supă patent american;
1 lingură de argint pentru lapte patent american;
6 cesai Victoria englezescoi;
2 candelabre de masă;
1 strecurătoare pentru cëiu;
1 zaharniță;
42 bucăți la un loc fl. 6.60.
Tóte cele 42 de obiecte sus amintite au costat mai înainte fl. 40 și acum se pot cumpëra pe prețul bagatel de **fl. 6.60.**
Argintul patent american este un metal alb, care își păstrează colórea argintului 25 de ani, despre ceea-ce se garantează.
Cea mai bună dovadă, că acest inserat nu e șarlataniă, me simt îndatorat în public, că ori-cine, căruia nu-i convine marfa îi trimit banii înapoi, nimenea însă se nu trecă cu vederea ocașiunea această favorabilă de ași procura această garnitură pompósă, care cu deosebire se potrivește pentru
Cadouri de nuntă, crăciun și anul nou!
și în economia casei.
Depou numai la **A. HIRSCHBERG-S**
(5—10) Exporthaus für amerik. Patent-Silber-waarenfabrik
WIEN, II., Rembrandtstrasse 19/V
Se trimite în provincia numai cu rambursă postală seu cu trimiterea sumei înainte. Praful de curățit aceste obiecte 10 cr.
Veritabil numai cu marca:
Extras din scrisorile de recunoștință.
Sunt fôrte mulțamită cu trimiterea garnituri, și s'emi mai triuiți încă o garnitură cu fl. 6.60. — **Kolozsvár.** **Baronin Bánffy.**
Cu trimiterea dintăiu sunt mulțamit. Ve rog încă pentru o garnitură. **Kalocsa,** **Iohann Maiorossy** protopresbiter.
Sunt fôrte mulțamit cu trimiterea garnituri, și s'emi mai trimiteți încă una. **Bozovics,** **Sándor Keresztessy,** *suprefect.*
Mai de mult am fost cumpërat în persónă o garnitură pentru o familie care a rămas mulțamită. Vë rog a-mi trimite și mie o asemenea garnitură, și bucutii praful de curățit.
Dr. Victor Colceriu, *medic practice în Magyar-Lapos.*

AVIS! Cultivatorilor de sămînță de Trifoi, din Comitatele Brașov și Hâromszék!

In unele ținuturi a se comitatelor Brașov și Hâromszék recolta de sămînță de trifoi, bob mare în anul acesta au fost deosebit de bună, astfel că pentru sămînța de trifoi din părțile acelea se plătesce preț mult mai mare, ca în piațele de acolo, și anume după calitate pentru 100 Kigrame, 48—52 fl. primită acolo și plătită.

Rog a se trimite probe mai mari, îndicându-se și cantitatea direct la firma mea în **Budapesta.**

MAUTHNER ÖDÖN

Comersant de sămînțe al curții c. s. r.

BUJAPESZ VII Rotenbiller utca 28 sz.

2—5.333.